D R A U G A S

MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1967 METAI, SPALIO MĖNESIO 7 D. / OCTOBER 7, 1967 / PART TWO NR. 235 (40)

VARGONUS PER DAUG MYLIU, KAD GALĖČIAU JUOS MESTI

Pokalbis su vargonų virtuozu Zenonu Nomeika

Šv. Kryžiaus bažnyčioje, Chicagoje, spalio 15 d. (sekmadienį) 3 val. popiet įvyks Amerikos Lietuvių katalikų federacijos Chicagos skyriaus rengiamas religinės muzikos koncertas. Skyriui vadovauja **Alb. Dzirvonas,** kuris ir yra šio ne eilinio koncerto inspiratorius ir organizatorius. Koncerto programoje taipgi dalyvaus solistė **Dana Stankaitytė** ir Chicagos Lietuvių styginis kvartetas: **P. Matiukas, A. Paukštys, V. Jančys ir P. Armonas.** Tačiau visa pagrindinė šio koncerto ašis yra vargonų virtuozas **Zenonas Nomeika,** gyvenantis Rochestery, N. Y. Tad didžiausia savo dalimi koncertas reprezentuosis didingąja vargonų muzika. Vos savaitei belikus iki šio išskirtinio muzikinio įvykio, užkalbiname Chicagoj laukiamą Zenoną Nomeiką, liesdami būsimo koncerto programą ir aplamai vargonų muzikos šiandieninę situaciją.

— Muzika besidominti mūsų publika pažįsta Jus, kaip vargonų virtuozą, susilaukusį aukščiausio įvertinimo tiek savoje tautoje, tiek kitataučių spaudoje. Sakykite, koks buvo Jūsų gyvenime pirmasis paskatas palinkti į vargonų muziką, kodėl savo atveju šiam instrumentui skyrėte pirmenybę prieš kitus?

— Mano tėvas muzikas-vargonininkas įskiepijo man iš pat mažens meilę ir entuziazmą vargomans.

Muzikaliai brendau Kauno konservatorijoje, lygiagrečiai studijuodamas vargonus ir fortepijoną. Tuometinis konservatorijos direktorius J. Gruodis po vieno piano mokinių koncerto skatino mane būti pianistu, bet aš atsakiau, kad vargonus per daug myliu, kad galėčiau juos mesti. Tada, atmenu, jis pasakė: "Gerai, Nomeika, varyk toliau!"

1929 m. drauge su Konradu Kavecku buvome pirmieji Kauno konservatorijos abiturientai. Prof. J. Naujalis paragino mane tęsti studijas užsienyje — Paryžiuje, kur jis buvo tuo laiku lankęsis ir buvo sužavėtas aukštu tų laikų Paryžiaus vargonininkų meno lygiu. Buvau pirmas Lietuvoje, kuris gavau valstybinę Švietimo ministerijos stipendiją studijuoti vargonus užsienyje.

Studijuodamas 6 metus Paryžiuje ir ypatingai būdamas žymaus vargonų virtuozo ir kompozitoriaus Marcel Dupre globoje, vargonus dar labiau pamilau ir jais susižavėjau.

Vargonai yra laikomi visų instrumentų karaliumi. Iš jų gali išgauti be galo daug įvairių garsų ir niuansų nuo švelniausių iki galingiausių. Garsus išgauni ne tik rankomis, bet ir kojomis-pedalais. Galimybių yra begalės. Tai visas simfoninis orkestras, valdomas ir grojamas vieno žmogaus...

— Kuriuos kompozitorius laikytumėte vargonų muzikos milžinais ir kuriuos Jūs ypač mėgstate atlikti savo koncertuose?

— Vargonų kompozitoriais milžinais laikau: J. S. Bachą, Cezarį Franck'ą, Ch. M. Vidor, Louis Vierne, M. Reger, Marcel Dupre, O. Messiaen ir daugelį kitų, kuriuos visus būtų sunku išvardinti.

—Kurie ir kada Jūsų koncertai Jums patiems liko labiausiai atmintini?

— Pirmasis mano vargonų rečitalis buvo Kauno Jėzuitų bažnyčioje 1934 m., man dar esant studentu Paryžiuje. Daugelio buvau atkalbinėjamas nuo tokio rečitalio, nes, atseit, Lietuvoje nieks tuo laiku vargonų muzika nesidomėjo. Visų nustebimui, o ypač jėzuito tėvo muz. Fingerio, kuris jokios vilties čia nepramatė, nežiūrint didelės audros lauke, žmonių prisirinko pilna Jėzuitų bažnyčia...

Kitas iš atmintinų rečitalių buvo Vilniaus katedroje 1942 m. Katedros meniška - muziejiška aplinkuma sudarė gerą foną ir nuotaiką šios rūšies rečitaliui.

Liko dar atmintyje 1954 m. balandžio 11 d. Montrealio bazilikoje rengtas rečitalis. (Mano žmonai jis yra palikęs vieną iš giliausių įspūdžių.) Dideli vargonai, be to didžiulė bazilika su gera akustika visada duoda gerus rezultatus. Žmonių buvo pilna bazilika.

Prisimintinas ir 1956 m. kovo 11 d. rečitalis Chicagoje — toje pačioje Šv. Kryžiaus bažnyčioje, ruoštas dail. Valeškos, ryšium su jo organizuota religinio meno paroda.

Liks atmintyje ir 1960 m. vasario 7 d. rečitalis gražioje Floridoje —Miami mieste, Gesų bažnyčioje, pertvarkytų vargonų dedikacijos proga. Paliko įspūdį ir 1964 m. gruodžio 3 d. koncertas Melrose, Mass. Symphony Hall, kur atlikau Jer. Kačinsko kūrinį "Transcendental Expressions" su M.I.T. orkestru, diriguojant Mr. Corley. Melrose Symphony Hall didžiuliai vargonai teikė man tikro malonumo jais koncertuoti.

Be šių minėtų, esu davęs taipgi dar daug kitų koncertų įvairiuose Amerikos ir Kanados miestuose.

— Kai šiais laikais plačiai kalbama apie "elektroninę muziką" ir "elektroninius kompozitorius", kaip Jūs žiūrite į vargonus visoje šiolaikinėje muzikos raidoj ir kokią vargonų poziciją pramatote jos ateityje?

—Aš pats turiu savo namuose elektroniškus vargonus (Estey-Cathedral), kuriais dirbu "juodą darbą" prieš koncertus, bet niekad jų negaliu lyginti su tikrais dūdų vargonais. Gal ateityje jie dar progresuos, bet kol kas, iš jų išgauni dar gana plokštų garsą. Tačiau jie turi, manau, didelę ateitį.

— Stebėdami bent iš spaudos pavergtos Lietuvos muzikinį gyvenimą, matome, kad ir ten vargonų muzikos sritis nėra apleista: Vilniuje įrengiami nauji ir geriausi koncertiniai vargonai, o ir jais grojančių, atrodo, netrūksta. Kaip vertinate tenykštį dėmesį vargonams, tenykščius koncertus ir juos atliekančius instrumentalistus?

— Kalbant apie Lietuvos vargonininkų meną, tektų pasakyti, kad Lietuvoje dar yra likę vargonininkai virtuozai: Kon. Kaveckas, Aleksandravičius ir kiti, kurie, be abejo, koncertuoja ir dėsto vargonus, ruošdami naujus talentus.

Iš naujų teko man girdėti plokštelę — Vainiūno vargonų koncertą su orkestru, įgrotą Digrio Vilniaus Filharmonijos naujais vargonais. Puikus virtuozas! Labai daug žadantis! Džiaugiuosi, kad ir dabartinėje Lietuvoje tą didingą instrumentą neišmetė, kiap nepraktišką, bet tam menui dar atsiranda ir naujų idealistų...

—Mūsų skaitytojams, ypač čikagiečiams, būtų labai įdomu išgirsti seniai čia laukto Jūsų koncerto programos apibūdinimą: kurių kompozitorių kūrinius atliksite, kodėl juos pasirinkote, kuo jie būdingi, į ką kreiptinas klausytojo dėmesys?

—Savo programą sudariau tokią, kad būtų koncerte trumpai pereitos visos epochos.

1. Pradedu klasiškuoju J. S. Bachu — "G-Moll fantazija", kuri yra didinga ir mano mėgiama koncertų pradžiai.

2. Imu šių dienų paskutinį žodį — O. Messiaen (gimęs 1908 m.). Tą veikalą jis sukūręs, būdamas 20 m. amžiaus. Tai yra šių dienų genijus, mokantis taip puikiai naujoviškai išsireikšti vargonais. Jis turi savotišką vargonų kūrybos techniką. Klausytojams gali atrodyti keistoka, bet tai šių dienų charakteris. Jis kuria religinėmis temomis. Savo veikale "Banquete Celeste" jis vaizduoja šv. Komunijos priėmimą. Galima įsivaizduoti tą susikaupimo nuotaiką ir ėjimą (žingsnius) prie Dievo Stalo. Taip jis įsivaizduoja "Dangišką puotą"...

3. Antras jo kūrinys bus "Dievo Žodis". Tas "Žodis" atrodo man siaubingas ir gąsdinantis, bet finale grįžta vėl prie idiliško grožio...

4. Leo Sowerby — Carrillon (Varpai). Čia jis imituoja varpų muziką. Kompozitorius yra amerikietis ir, rodos, čikagietis.

5. Toliau seka Jer. Kačinsko veikalas, dedikuotas asmeniškai man — "Improvizacija". Nuo pat pirmo "Improvizacijos" pamatymo esu ja sužavėtas, laikydamas ją geniališku kūriniu. Kai įsiklausai, tai pamatai, kad jis turi daug lietuviškos dvasios, bet yra džiugu, kad visa tai plaukia spontaniškai iš kompozitoriaus sielos. Aš, grodamas šį veikalą, įsivaizduoju ramų gyvenimą Lietuvoje, procesijas bažnyčiose, giedojimą ir galų gale skausmingą ir beviltišką šauksmą pasauliui... Žinoma, tas visas veikalas gan greit prabėga, ir iš pirmo karto sunkiau yra sukelti savyje tokias vizijas, tačiau, pavyzdžiui, jei turėtume jį plokštelėje, dažniau klausydamies, tikrai visa tai pajustume.

6. Paskutiniuoju numeriu bus Louis Vierne "I-mos Simfonijos Finale". Labai techniškas ir įspūdingas. Kompozitorius yra kažkur tarp klasikų ir modernistų. Laikomas romantiku. Jo mokiniu yra buvęs ir mano prof. M. Dupre.

P.S. Baigiant šį pasikalbėjimą noriu pridėti dar keletą savo minčių. Norėčiau čia atsakyti visiems lietuviams, kurie dažnai išsireiškia: "Tai, kad mes nesuprantame vargonų muzikos"...

Tegu kiekvienas lietuvis tik nuosekliau pagalvoja, ir jis tikrai pripažins, kad visi žymiausi mūsų gyvenimo įvykiai palydimi vargonais: sekmadieninės Mišios, atlaidai, šv. Kalėdos, Velykos, vestuvės, laidotuvės ir t. t. Tai linksmai, tai liūdnai, tai iškilmingai vargonai teikia visą nuotaiką ir pagrindą apeigoms ir giedojimui. Išmeskite vargonus iš bažnyčių, ir bus ten nyku ir tuščia...

Taigi, mano nuomone, vargonai yra vienintelis instrumentas, kurį lietuviai turėtų laikyti suprantamu ir savu... Jie jį supranta, tik nenori prisipažinti...

k. b.

Vytautas Kašuba — Kryžiaus kelių stotis (medis)

Zenonas Nomeika

Šiame numery:

- Kultūrinė delegatūra.
- Pokalbis su Zenonu Nomeika.
- Simpoziumas apie dail. Leono Urbono kūrybą.
- Dialogas su Dievu naujojoj prancūzų poezijoj.
- Gimnazija Gedimino kalno papėdėj.
- Br. Murino parodą sutinkant.
- Nauji leidiniai.
- Kultūrinė kronika.
- Spygliai ir dygliai.

Kertinė Parašte

KULTŪRINĖ DELEGATŪRA

Pirmą kartą savo išeivijos istorijoje mes turime taip turtingai išsilavinusius, išsimokslinusius žmones. Jegu XIX šimtmečio pabaigoje ir šio šimtmečio pradžioje į Ameriką atvykęs lietuvis stodavo kur nors šalia negro skerdyklose ir šalia kito juodadarbio anglių kasyklose, tai atvykus naujajai, po II pasaulinio karo mūsų išeivių bangai, gal jau nė vienas neturėjo grūstis į kasyklų požemius, o kurie ir pradėjo darbus skerdyklose, dabar daugelis yra įsigiję specialybes, neretas ir su universiteto diplomu ar daktaro laipsniu. Dabar daugelis mūsiškių jau vietinius moko universitetų katedrose.

*

Tai turint prieš akis, labai džiugu, kad mūsų įvairių profesijų intelektualai palaiko gražius organizacinius ryšius. Turime gydytojų, inžinierių, profesorių mokytojų, rašytojų, dailininkų, istorikų, scenos darbuotojų ir kitokiausias draugijas. Jose ne tik palaikomas darnus tarpusavio ryšys, ne tik gilinamasi savo profesijoje, bet visa eilė jų net leidžia savo žurnalus ar net ir savo specialybei artimesnes knygas. Tai didžiai džiuginantis reiškinys.

Tačiau daugumoje tai vis tokie savybės darbai,liečią tik savo narius ar nelabai teišeiną plačiau už savo lietuviškos visuomenės. Ir tai jau gerai, bet gali būti dar geriau. Mums visiems, kurie didžiojoje tautos vergijos naktyje turime šviesesnį gyvenimą laisvėje, yra šventa pareiga grąžinti skolą savo tėvynei, visomis jėgomis prisidedant prie pavergtos tautos laisvinimo. Ta pareiga tuo didesnė tiems, kuria daugiau yra iš Kūrėjo ir iš savo tėvynės gavę — intelektualams, aukštųjų profesijų žmonėms.

*

Jiems šį savo uždavinį vykdyti bus lengviau, kada jie ne tik savo tarpe vystys veikimą, bet palaikys glaudų kontaktą su savo profesijos amerikiečių organizacijomis ir sąjūdžiais. Konkrečiau kalbant — ir gydytojai, ir profesoriai, ir inžinieriai, ir kunigai, ir istorikai, ir mokytojai ir kitokie turėtų savo žmones, savo atstovus įvesti į atitinkamas vietines amerikiečių organizacijas. Jei būtų galima kalbėti politiniais terminais šioje srityje, mums reikalinga uolesnė kultūrinė infiltracija. Iš vienos pusės tai padės mūsiškiams geriau sekti vietinių intelektualų laimėjimus ir juos pasisavinti, — geriau stebėti jų veikimo metodus ir kai ką pas save pritaikyti. Iš kitos pusės — bus nuolat budima, kad, atsiradus progai, būtų galima iškelti ir Lietuvos laisvės reikalą, savo kontaktais su atitinkamos šakos amerikiečiais ar kanadiečiais ar kitais laimėti dėmesį lietuviams ir simpatijas Lietuvai ir, kada galima, kelti pavergtos šalies laisvės reikalą.

*

O yra profesijų, kurios sudaro ypatingas galimybės, kaip pavyzdžiui lietuvių žurnalistų ryšiai su amerikiečiais žurnalistais ar kaip užėmimas pozicijų universitetuose. Visokio "beattles", "hippies" ir kitokie sąjūdžiai rodo, kad amerikiečiai studentai nerimsta, jie ieško kokios nors prasmės savo gyvenime. Nesužavėti jokiu rimtesnių dalykų, jie palinksta į abejotinos vertės avantiūras. Jų pasaulėžiūrinė tuštuma prašosi užpildoma. Užtat lietuvių veržimasis į humanitarines profesijas, pasiekimas aukšto išsispecializavimo ir pelnymas vietų kolegijų, universitetų dėstytojo personalo eilėse yra didelės humanitarinės ir patriotinės misijos vykdymas.

Taigi, kiekvienai aukščiau minėtai mūsiškių profesinei

(Nukelta į 2 psl.)

SEPTYNIOLIKTASIS ROMANO KONKURSAS

1. Dienraštis "Draugas" skelbia dailiosios prozos (romano, apysakos) septynioliktąjį konkursą. Rankraščius įteikti paskutinė data yra 1967 m. lapkričio 1 d.

2. Geriausiojo kūrinio autoriui skiriama 1.000 dolerių premija. Šiemetinio konkurso mecenatas yra vaterburietis GEDIMINAS JANULA.

3. Kūrinio siužetą pasirenka patys autoriai. Rankraštis turi būti parašytas mašinėle, nemažesnis kaip 200 romaninio formato puslapių.

4. Kūrinius siųsti šiuo adresu: Dailiosios prozos konkurso komisijai, Draugas, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

5. Sprendimo bešališkumui laiduoti autoriai turi pasirašyti slapyvardžiu, o atskirame uždarame voke pažymėti savo tikrąją pavardę ir adresą, ten pat įrašant kūrinio antraštę ir pasirinktąjį slapyvardį. Teisėjų komisijai išrinkus premijuotiną kūrinį, atidaromas tik laimėjusio autoriaus vokas. Premijos nelaimėjusiųjų vokai komisijos ir "Draugo" atstovo akivaizdoje sudeginami.

6. Tūkstančio dolerių premiją gavęs autorius be papildomo honoraro pirmosios laidos teisę perleidžia "Draugui", įskaitant teisę spausdinti dienraštyje ir išleisti atskiru leidiniu arba tik išleisti atskiru leidiniu. Nelaimėję autoriai spausdinimo sąlygas nuspręs abipusiu susitarimu.

KERTINĖ PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

organizacijai turėjimas savo kultūrinės delegatūros, savų ryšininkų su vietinių atitinkamomis organizacijomis visokeriopai yra pageidautinas, plėstinas ir vystytinas.

*

Mes turime labai pagerbti tokius vyrus, kaip pvz. inž. Vilkas, dr. A. Liulevičius, dr. V. Bieliauskas ir daugybę kitų, kurie savo specialybėse yra pasiekę jau tokio lygio, kad kviečiami į tarptautinius kongresus su paskaitomis. Jau pats lietuvio pasirodymas su paskaita tarptautinių mokslo žvaigždžių plejadoje yra gražus laimėjimas lietuvių tautai, nekalbant jau apie tai, ką jie pasiekia savo žodžiu ir asmenišku kontaktu. Mes turime džiaugtis, kai į tokias pozicijas ,kaip tarptautinį garsą turinčio American Medical Association žurnalo vyresniųjų redaktorių štaban įeina lietuvis dr. Z. Danilevičius, kuris paskiau ne tik dalyvauja savo kūryba to mokslo žurnalo puslapiuose, ne tik kaip žinantis daug kalbų priiminėja užsienio gydytojų delegacijas, lankančias Amerikos didmiesčio medicinos įstaigas, bet ir įveda visą eilę lietuvaičių į atsakingas pozicijos toje redakcijoje ir įstaigoje.

*

Arba vėl, mes galime ypatingai pasidžiaugti mūsų solistų ir instrumentalistų laimėjimais šio krašto muzikiniuose sluoksniuose. Kai L. Šukytės ir A. Stempužienės ar A. Smetonos bei kitų koncertus entuziastingai aprašo didžiųjų kraštų muzikinė spauda, tai šildo ir lietuviškąjį reikalą. Komp. Lapinskas mūsų kultūros kongrese stato naujus savo kūrinius: "Marą" ir "Karalių Mindaugą" (K. Bradūno libretai.) Yra minčių, kad jis juos pakartotų ir Chicagos miesto centre, platesnei, muziką pamėgusiai didmiesčio publikai. Tam dabar ypač palankios sąlygos, kai šį sezoną Chicagos operos teatras neturi savo spektaklių, o operinė publika jaučia tuštumą. Girdime, kad Lapinskas į tai žiūri palankiai, ir reikia tik jo ryžtą drąsinti ir jam padėti. Į šią pačią mūsų muzikinės delegatūros kategoriją galima bus įrikiuoti ir Dainavos išėjimą į miesto centrą su Gaidelio kantata bei naują mūsų Lietuvių operos užmojį.

*

Vėl su džiaugsmu sklaidome naująjį kapitalinį leidinį "The New Catholic Encyclopedia". Jis tiek svarbus, kad jį įsigijusios net valdinės miesto bibliotekos. Jame randame 10 puslapių prirašyta apie Lietuvą. Ir tai labai objektyviai. Vis tai mūsų pačių darbas: A. Vaičiulaitis ten rašo apie literatūrą nuo priešmažvydinių laikų iki pačių paskutiniųjų autorių tremtyje ir Lietuvoje; prof. P. Rabikauskas duoda politinio ir religinio lietuvių tautos gyvenimo istoriją, dr. J. Balys dėsto apie lietuvių tautosaką, prof. A. Salys rašo apie lietuvių kalbą, dr. A. Kučas — apie Amerikos lietuvių gyvenimą. Visa tai viename skirsnyj "Lietuva'", o paskiau dar yra apie atskirus autorius A. Vaičiulaičio duotos taiklios ir išsamios informacijos: apie Donelaitį, Maironį, Vaižgantą, Krėvę, Žemaitę, Baranauską, Vienuolį, Sruogą.

Tai vis ir organizuotas, ir partizaninis mūsų kultūrinės delegatūros vykdymas. Šitokiu talentingu veržlumu mes daug pasitarnaujame ir mokslui, ir menui, ir pačiam Lietuvos reikalui.

J. Pr.

Dail. Leono Urbono kūrybai aptarti simpoziumo pokalbininkai spalio 1 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Iš kairės į dešinę: simpoziumo moderatorius Kazys Bradūnas ir simpoziumo dalyviai — **Valentinas Ramonis, Juozas Mieliulis ir Algirdas Kurauskas.** Nuotr. Uosio Judvalkio

PATS ĮDOMUMAS ATKURTI TAPYBOS AUDINĮ

Simpoziumas apie dail. Leono Urbono kūrybą

Dail. Leono Urbono kūrybos simpoziume, kurį surengė Lietuvių foto archyvas spalio 1 d. Jaunimo centre, Chicagoje, dalyvavo dail. **Juozas Mieliulis, Algirdas Kurauskas** ir **Valentinas Ramonis.** Moderatorium buvo **Kazys Bradūnas.** Pradžioje buvo parodyta 130 Leono Urbono tapybos skaidrių, palydint paties dailininko įkalbėtu žodžiu. Kazys Bradūnas įžanginiame žodyje supažindino klausytojus su dailininko nueito kelio bruožais ir pakvietė prelegentus plačiau aptarti jo kūrybą. Pirmasis kalbėjo Juozas Mieliulis.

Mieliulis įžangoj pareiškė, kad jis nesutinkąs su pagrindine šiandieninės estetikos tendencija, būtent, formos užakcentavimu turinio sąskaiton. Šiuo metu vyrauja nuomonė, kad meno kūriny svarbi yra tiktai forma ir kad tik pagal ją meno kūrinys turi būti apsprendžiamas ir vertinamas. Toks įsitikinimas yra tipiškas mūsų laikais, bet, prelegento nuomone, nėra teisingas. Tiesa, forma yra tas elementas, kuris dvasinį, emocinį ar pasąmoninį turinį iškelia į meninį lygį — tik formos reikalavimus įkūniję kūrėjai gali pretenduoti į menininko titulą — bet ji nėra čia vienintelis svarbus dalykas. Meno kūriny forma nėra tikslas. Ji yra tik sąlyga. Negalima sutikti su nenatūraliu, mechaniniu ir praktiškai negalimu turinio ir formos skyrimu. Meno kūriny forma yra turinys, ir turinys yra forma. Kūrybiniame procese turinys tampa forma, arba, kitais žodžiais tariant, forma manifestuojasi turinyje. Visai negalima kalbėti apie svarbius ir nesvarbius dalykus užbaigtame darbe. Galima dogmatiškai tvirtinti, kad esą nesvarbu, ką viena ar kita forma reiškia, bet šis tvirtinimas iš formos reikšmės dar neatima. Forma dėl to nenustoja kalbėjusi. Portrete dvi mėlynos ar kitokios spalvos dėmės **yra** akys. Bet tos akys yra ne tiktai organinė žmogaus veido dalis. Jos taip pat yra ir organinė paveikslo visumos dalis. Menininkas nepaprastai didelėmis pastangomis gali sukurti kažką panašaus į tuščią, be jokio turinio formą. Bet tuščia, nurealinta ir neturinti jokio sąlyčio su gyvenimu forma žmogui neturi jokios vertės. Stebėdami meno keitimąsi istorijos bėgyje, galime pastebėti, kad, kai technika pradeda laisvėti ir gamtinė forma pamažu pradeda desintegruotis, jos vietą pamažu pradeda užimti pasąmoniniai vaizdai. Natūralistinėj kūryboj estetinę formą užpildo konkreti gamtos forma. Bet kai menininkas nustoja ja domėtis, jos vietą užima pasąmoninis pasaulis. Pasąmoniniai simboliai yra randami ne vien abstraktinėj kūryboj. Daugelio realistų ar ekspresionistų dailininkų darbuose, pvz. Varno, Murino ir Krištolaitytės, šalia laisvos, tirpstančios gamtinės formos randame ir pasąmoninius pavidalus. Kad pasąmoninė kontrolė kūrybiniame procese dalyvauja, tuo nėra reikalo abejoti. Psichologai tai jau seniai yra įrodę. Bet pasąmoninė kontrolė nėra absoliutinė. Sąmoninga ar pusiau sąmoninga kontrolė niekad negali būti iš kūrybinio proceso išjungta. Kaip atskirti pasąmoninius simbolius nuo savų projekcijų? Yra trys metodai, iš kurių nė vienas, pavieniui paimtas, nėra patikimas. Reikia naudoti visus tris. Pirmas yra statistinis. Jeigu, peržiūrėję kurio nors dailininko didelį kiekį darbų, atrandame nenormaliai daug tokių atsitiktinių formų, kurios primena veidus, gyvulius, seksualinius simbolius, struktūrines formas ir t. t., galime manyti, kad tose formose reiškiasi pasąmoninė kontrolė. Antras yra laiko testas. Iš pirmo žvilgsnio mūsų pačių projekcija beveik niekuo nesiskiria nuo paties dailininko nesąmoningai nupiešto vaizdo. Bet, ilgiau žiūrint, pamažu yra užmezgamas sąlytis su realybe, mūsų projektuotas įspūdis pradeda išblėsti. Tuo tarpu pasąmoninio simbolio ar pavidalo įspūdis nuolat stiprėja. Trečias yra formos testas. Pasąmoniniai simboliai, kaip taisyklė, sutampa su formų ritmu ir forminiais akcentais. Apvertus paveikslą, paprastai visi pasąmoniniai vaizdai pranyksta. Žinoma, yra išimčių. Įsižiūrėję į Urbono tapybą, matome, kad jo kūryboj galioja tas pats principas, būtent, kad turinys ir forma yra vienas ir tas pats dalykas ir kad jo kūrybos turinys yra pasąmoninis pasaulis. Pažymėtina, kad tai yra tik vienas aspektas, kurį galima iškelti, kalbant apie Urbono darbus.

Toliau prelegentas parodė visą eilę skaidrių, nurodydamas įvairius pasąmoninius simbolius — veidus, gyvulių pavidalus ar jų fragmentus, bei animalines gyvas formas. Išvadoje išryškėjo, kad Urbonas yra fenomenalus ir turtingas pasąmonės vaizdų kūrėjas ir kad jo tapybą būtų galima pavadinti pasąmoniniu realizmu.

Kurauskas: Į meno kūrinį galima žiūrėti iš įvairių aspektų — istorinio, socialinio, psichologinio, estetinio ir t. t. Tenka užakcentuoti estetinį priėjimą. Dėl pasąmonės simbolių tapyboje galima ir suabejoti, nes žmogus nevienodai mato. Kiekvienas individas yra skirtingas. Apie akies fiziologinį mechanizmą jau žinome nemažai, tuo tarpu kai psichologinis regėjimo (matymo) procesas mažai teištirtas, pvz., mes tikrai nežinome, **kaip** atpažįstame daiktą, ar iš viso turime vaizdinės atminties "stalčius", ir jeigu būtų tokie paveiksliniai sandėliai, tai ar mes išsaugojame ištisą daikto pavidalą, ar tik jo fragmentus; mes dar nežinom, kiek individualus arba asmeniškas yra mūsų matymas; ar tie psichologiniai paveikslai yra **visiems** žmonėms būdingi, ar kiekvienas individas turi savo interpretaciją. Šito viso gerai neištyrę, ar galime iš tikrųjų griežtai kategorizuoti simbolių reikšmę tiek klinikinio, tiek normalaus žmogaus matyme. Pasąmoninė tapyba nėra naujas dalykas. Prieš 60 metų Kandinskis apie tai kalbėjo Europoje. Japonų ir kiniečių kaligrafijoje ir tapyboje šis principas buvo žinomas nuo amžių. Jų mene intuicija yra labai svarbus reiškinys. Rytiečiai realybei suteikia filosofinę, ne fizinę tikrovę. Jie nepiešia daiktų anatomijos, bet esenciją. Tokiu būdu dailininko ranka sukuria savo gamtą. Pats įdomumas žiūrovui turėtų būti **atkurti** šitą tapybos audinį. O šitas audinys, kaip jau žinome, susideda iš visos eilės elementų: kompozicijos, pavidalų (formų), linijų, spalvų, proporcijų, intervalų, mastelio, kontrastų, grynos ir užpildytos erdvės, judesio, erdvės padalinimo ir paskirstymo ir t. t. Menas, kaip vienas autorius išsireiškė, yra įtikinantis pertvarkymas, transformavimas, perdirbimas ar per grupavimas neišdirbtų "žalių" apraiškų. Tai savotiška kulinarija, kur "nevalgoma" tampa valgoma. Šitaip žiūrėdami į paveikslą, pradedame suprasti ir lengviau gėrėtis dailininko intuicija, sugebėjimu ir talentu operuoti aukščiau vardintais elementais. Iš tokio taško žiūrint, gal taptų įdomesnė ir Leono Urbono kūryba.

Ramonis: Nevertėtų neigti, kad Urbono mene yra pasąmonės žymių, kas yra visiems žinoma. Ir tai nieko naujo. Jau Kandinskis savo laiku yra rašęs, kad abstraktusis menas yra dailininko pasąmonės išsakymas per spalvą ir formą. Savo technika Urbonas yra vienas iš geriausių lietuvių abstraktistų dailininkų. Ir tarp australų jis užima pirmaujančią vietą. Žinoma, reikia nepamiršti, kad australų menas eina iš paskos europiečių ir amerikiečių menui. Urbono paveiksluose galima įžiūrėti visą eilę psichologinių simbolių, kaip Mieliulis nurodė — rutuliukų, veidų, žvėrių ir t. t. Bet ar jie tikrai turi psichologinę vertę ar ne, ir ką jie psichologiškai reiškia, mes nežinom. Gal jie yra įvesti kompoziciniais sumetimais. Bendrai paėmus, nėra verta ieškoti paveiksle pasąmonės simbolių. Tai reikėtų palikti psichologams. O žiūrovui turi rūpėti kas kita, būtent, estetinis pasitenkinimas, žavėjimasis.

Bradūnas: Šimtaprocentiniai tvirtų ir galutinų išvadų, liečiančių L. Urbono kūrybą, vargu ar galime šiandien prieiti, kai dailininkas dar pačiame savo pajėgume ir kūrybos įsibėgėjime. Jo parodos keliuose kontinentuose, o pagaliau ir gausus publikos atsilankymas į šį simpoziumą liudija, kad turime savo tarpe dinamišką, turintį ką pasakyti ir dėmesį patraukiantį dailininką, kurio tapybos tolimesnę raidą bus labai įdomu pasekti. O šiuo metu, ypač čikagiečiams, yra nepraleistina proga pamatyti priedui dar naujausių darbų parodą, visą spalio mėnesį vykstančią Conrad galerijoj, 46 E. Chicago Ave., Chicagoje.

a. k.

Leonas Urbonas — Pradžia (akrilis, 29" x 21")

● **Rugsėjo vidury Kaune mirė įgametė Lietuvos teatro bendradarbė** (baletas, kostiumai, dekoracijos) **Olga Dubeneckienė - Kalpokienė.** Petrapilietė, Lietuvoj atsidūrė 1919 metais ir netrukus įsijungė į Lietuvos teatro kuriamąjį darbą (pirmoji baletmeisterė). Mirė 76 m. amžiaus, Kaune pragyvenusi 48 metus. (E.)

Ofs. 735-4477, Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414. Rez. RE 7-6867
DR. B. GAIŽIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šeštad. 12—3 val. popiet
Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K Š A
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad. ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 v. ir nuo 5 iki 8 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 2—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p., 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val., o trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak., išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773; Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIONAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv., 5 — 8 val. antrad. ir penkt. 1 — 4 val.
Priiminėja tik susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9—11 ryto ir 4—8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 v. p. p.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba
DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val., 9:30—12:30 ir 1:30—3:30
Kitom valandom susitarus.
Uždaryta antrad. ir trečiad.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. ofiso PR 6-7800; Namu 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1—9 val. p. p.
Išskyrus trečiadienį

Tel. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val., pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šešt. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Prieš Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: pirmad., antrd., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL.: 1 v. p. p. iki 8 v. v. kasdien. trečiadieniais uždaryta; šeštadieniais nuo 10 v. r. iki 1 val. popiet.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ PŪSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 West 71st St.
Val. antrad. nuo 2—5 popiet, ketvirtad. nuo 6—8 vak
Ofiso telef. 776-2880
Rez. telef. PR 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. ŠIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm., ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos. 2-8 v. v., penktad. 10-12 v. r., 2-8 val. vak. Šešt. 1-4 v. vak. Sekmad. ir trečiad. — uždaryta.
Rez. tel. WA 5-3099.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2—4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priiminėja ligonius tik susitarus
Val.: 2—4 p. p. ir 6—8 v. vak.
Treč. ir šeštad. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823.
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak.
Šeštadieniais 1 iki 4 val.
Trečiadienį uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 S. Albany Ave.
Val., pirm., antrad., ketv. 6—8 v. vak.; penkt. ir šeštad. 2—4 popiet.
Kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofiso tel. 767-2141. Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val., pirmad., antrad., penktad. 1—4 ir 6—8 v. v.; ketvirt. 5—8 v. vak. Šeštad. 10—2 val.

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protezistas
Aparatai-Protezai, Med. ban. dažai, Spec. pagalba kopoms (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PRospect 6-5084
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarus.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. telef. WAlbrook 5-5076

Rez. tel 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą.
Jei neatsiliepia, skambinti HU 8-3222

Ofisas 3148 West 63rd Street
Tel.: PROspect 8-1717
Rezid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REpublic 7-7868
DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniais uždaryta. Antradieniais ir penktadieniais vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6—8 val. vak. Šeštad. 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal susitar.
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849. rez. 388-2233
PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Ofiso — HE 4-5758.
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos. antradieniais, penktadieniais 2-9 v., šeštadieniais 10-1 v. p.p.
Ligoniai priimami pagal susitarimą

DIALOGAS SU DIEVU NAUJOJOJ PRANCŪZŲ POEZIJOJ

VACYS KAVALIŪNAS

Žmogus su Dievu susitinka žemėje. Čia, žemiškoje tikrovėje, vyksta ir dialogas Dievo su žmogumi.

Šis dialogas, prasidėjęs Dievo Žodžiu, kuris krikščioniškoje sampratoje yra kūrybos principas ir kuriuo remiasi istorijos teologija, eina per visą žmonijos gyvenimą, paliesdamas visus istorinio vyksmo momentus. Jis ypač atsiskleidžia mene, jis jaučiamas, juntamas ir girdimas ir naujausioje prancūzų literatūroje — romane, dramoje, lyrikoje, prie kurios kai kurių atstovų čia šiuo kartu ir bus kiek staptelėta.

Krikščioniškos minties renesansas, prasidėjęs prancūzų literatūroje šio šimtmečio pradžioje ir sietinas su F. Mauriac'o, P. Claudel'io, O. V. Milašiaus, P. - J. Jouve'o ir kitų romanistų, poetų ir dramaturgų kūryba, tebėra —gyvas ir ryškus ir mūsų dienomis. Nebūtų tačiau tikslu šią literatūrą vadinti nei katalikiškąja, nei aplamai krikščioniškąja. Katalikybė nėra literatūrinė kryptis, nei krikščioniškoji pasaulio samprata — išorinės jos žymės: stilius ar siužeto traktavimas, nors pačia giliąja prasme visos didžiosios literatūrinės srovės eina iš pasaulėžiūrinių ir pasaulėjautinių gelmių ir remiasi filosofinėmis doktrinomis.

Pagaliau kartais vieno ar kito rašytojo - poeto pasaulio vizija, jo žmogaus kelio bei likimo samprata, jo santykiai su žeme ir dangumi — Dievu vargu begalėtų būti priimtini grynai doktrininiu atžvilgiu. Tad ir čia, sustojant kiek prie Dievo ir žmogaus dialogo naujoje prancūzų poezijoje, tebus kalbama pačia plačiąja prasme. Ir kalbama apie tą poeziją, kuri nesiriboja vien tik žemiškąja tikrove, o savo mintim, dvasia ir nuotaika pakyla į kosmines begalybes ir susiriekia su antrąja tikrove, kurioje atsiskleidžia mistinis pradas ir metafizinis pasaulio, žmogaus ir jo likimo supratimas ir kurioje. Maritaine'o žodžiais, kartais net ir išorinio pasaulio daiktuose atsiskleidžia intuityviai jaučiama paslaptis ir visa kalba apie Būtį (A preface to metaphysics, 49 psl.).

Kaip ir aplamai literatūra, poezija, ir toji, kuri šaukia tautą, ir toji, kuri jos nešaukia, yra susijusi su savo amžiaus dvasia — laiku ir likimu. Ir naujojoje prancūzų poezijoje yra ryškus mūsų šimtmečio literatūros bruožas: metafizinis ilgesys, gilus vidinis žmogaus dvasios nerimas ir egzistencinis skausmas. Joje iškyla neatsakyti žmogaus gyvenimo prasmės, jo metafizinės vienatvės ir tikrovės pagrindų klausimai (R. - M. Alberes, Bilan litteraire du XX-e siecle, 29 p.). Joje atsiskleidžia ir žmogaus dialogas, kyląs iš jo būties gelmių, su savo Kūrėju.

*

Vienas iš pačių ryškiųjų šio šimtmečio prancūzų poetų, kurio poezijoj atsiskleidžia krikščioniškoji pasaulio samprata ir žmogaus ir Dievo dialogas, yra **Pierre Emmanuel'is.** Savo pasaulio vizijos platumu P. Emmanuel'is primena kiek "Amžių legendos" autorių V. Hugo. Jau pačios jo eilėraščių rinkinių antraštės: "Orfėjaus kapas" (Tombeau d'Orphee), "Rūstybės diena (Jour de colere), "Sodoma" (Sodome), "Babelis" (Babel) ir kt. rodo jo minties bei dvasios kryptį, tematikos šaltinius ir pagrindines pasaulio ir žmogaus kelio vizijos gaires. Tai antikinio pasaulio ir biblinių laikų žmogaus sukilimo prieš Dievą dramos scenos, kuriose atsiskleidžia likiminiai jo kelio momentai. Žmogaus, kuris jo eilėraščio "Miserere" vizinės maldos ir dialogo gyvųjų su mirusiais žodžiais, dreba iš baimės gyventi ir iš baimės mirti.

Aplamai mistinis P. Emmanuel'io lyrizmas, apokaliptinės ir biblinės temos atskleidžia gilius egzistencinės žmogaus dramos momentus. Ypač jau minėtas jo "Babelis", susidedąs iš penkių atskirais pavadinimais dalių, yra, J. Rousselot'o žodžiais, žmogaus kelio nuo jo sukūrimo, prometėjiško sukilimo prieš dangų ir jo bausmės simfoninė istorija (La poesie francaise, 191 p.). Bokštas — žmogaus sukilimo prieš Dievą simbolis, persmeigia debesis, tačiau dangus vis tebėra toli nuo rankų, kurios ištiestos į viršų su nepakeliamu žmogaus skausmo svoriu.

Pažymėtina, kad P. Emmanuel'io pasaulio vizijoje, nežiūrint egzistenciškai dramatinių žmogaus ir Dievo dialogo momentų, nėra juodo pesimizmo. Joje dominuoja Nukryžiuotojo vaizdas, kurio prasmę atskleidžia centurijono žodžiai: "...žiūrėdamas į Motiną, tarė, iš tikrųjų šis buvo Dievo Sūnus" (Golgota).

*

Kitas žymus šių dienų prancūzų poetas, kurio eilėraščiuose yra gili religinė mintis ir nuotaika ir kurio pasaulio vizijoje atsiskleidžia žmogaus dialogas su Dievu, su gamta ir su savimi, yra **Patrice de la Tour du Pin.**

Pagrindinis de la Tour du Pin'o kūrybos bruožas — gamtinio prado susilieimas į vieną ir atskleidimas gilios poetinio - dvasinio pasaulio harmonijos, kurios jis nori pasiekti kuriamąja žodžio, artėjančio prie dieviškojo žodžio, galia. Tai, kaip jau minėta kitur, krikščioniškoji žodžio - kūrybos principo samprata. Ir ne tik krikščioniškoji, bet ir indiškoji: "...žodžiuose yra slaptos kuriamosios galios" (Thomas Munro, Oriental Aesthetics, 42 p.). Jo poezijoje jaučiamas gilus mistinis - dvasinis pradas, kyląs iš išorinės poetinės erdvės, iš aplinkos, kurioje jis gimė ir augo ir kuri, tarp kitko, labai primena Milašiaus "Gedimino ir Jogailos žemę". Miškai, pelkės, tvenkiniai, laukinių paukščių balsai, iš toli atbanguojąs šunų lojimas ir medžioklės rago aidas — kraštas, iš kurio kyla poezijos dvasia ir kur jaučiamas gyvas legendos ir pasakos pasaulis, pereinąs kitos realybės plotmėn.

Pats P. de la Tour du Pin savo eilėraščių rinkinio "La quete de Joie" preliude pabrėžia legendos reikšmę: "Visi kraštai, kurie jau nebeturi legendų, yra pasmerkti mirti iš šalčio". Tačiau svarbiausi jo temų šaltiniai yra Bibilija ir evangelija: "Genezė", "Sekminės", "Egzodas"... Pažymėtinas jo poezijoje egzodo - iškeliavimo motyvas, kuris labai gražiai atskleistas viename iš pačių gerųjų jo eilėraščių "Rugsėjo vaikuose" (Les enfants de Septembre). Čia simboliniame rudenį išskrendančių paukščių kelyje išnyksta ribos tarp gamtinės ir antgamtinės tikrovės, o su jų išskridimu susilieja ir paties poeto likimas: "Ir pats sau tariau: Ir aš esu rugsėjo vaikas".

Aplamai Patrice de la Tour du Pin'o žmogaus kelias — kelias, einąs per išorinį pasaulį, kuriame jaučiamas dvasinis pradas, vedąs prie Dievo.

*

Jean - Claude Renard yra taip pat vienas iš pačių talentingiausių jo kartos prancūzų poetų. Jei P. de la Tour du Pin priminė Milašių mistiniu gamtos prado pajutimu, ta J. - C. Renard jį primena giliu savo ilgesiu. Ilgesys yra pagrindinis jo poezijos bruožas. Ilgesys praėjusios vaikystės, metafizinis ilgesys pasaulio persikeitimo, ilgesys, einąs ligi transcendencijos ir mistinės maldos - dialogo su Dievu, kuris litanijos ritmu labai gražiai atsiskleidžia viename jo rinkinio "Tėve, štai žmogus" eilėraštyje. Čia gamtinis ir antgamtinis pradai susilieja, ir iš žemiškos plotmės pereinama į transcendentinę. Tai žmogaus kelias į begalybę, į amžinybę ir Dievą, kuris yra "Tėvas kito laiko, Tėvas būsimo Dangaus", su kuriuo ir pats poetas, atgimdamas duonoje ir vyne, persikeičia ir susijungia.

*

Tai labai trumpas staptelėjimas prie trijų žymesniųjų šių dienų religinės minties prancūzų poetų. Savaime suprantama, kad tai tik vienas kitas jų minties ir jų pasaulio vizijos bruožas, kuriame atsiskleidžia dangaus ir žemės dialogo aidai ir žmogaus amžino likimo ir jo kelio krypties gairės. Būtų galima kalbėti ir apie keletą kitų šių dienų prancūzų poetų, kurių žodyje atsiskleidžia žmogaus su Dievu dialogas. Jis girdimas ir Luc Estang'o ir Jean Cayrol'io, ir Claude Vigee'o, "Požeminės aušros" ir "Kovos su angelu" rinkinių autoriaus kūryboje. Jis ryškus Andre Marissel'io poezijoje, kuriam Kristus yra tarp mūsų ir mumyse". Jis taip pat vyksta Loys Masson'o ir Charles le Quintrec'o kūrybos pasauly, kur kelias į Dievą, panašiai kaip ir J. Baltrušaičio poezijoje, atsiskleidžia išorinio pasaulio daiktų laikysenoje ir kuriam Kristus, jau minėto J. Rousselot'o žodžiais, nėra tik vitražo figūra.

Ne visi čia minėti — jie, tarp kitko, visi yra gimę antroje ar trečioje šio šimtmečio dekadoje — galėtų atstovauti krikščioniškajai minčiai doktrininiu atžvilgiu. Tačiau jų visų pasaulio vizija nesiriboja tik žemės horizontais. Ji prasiveržia į kitą plotmę, kurioje atsiskleidžia mistinis ir metafizinis tikrovės pradas ir susisiekia su visatos begalybe, kuri implikuoja ir jos Kūrėją.

Pagaliau poezija pačia savo prigimtimi ir ontologija išsiveržia už fizinio pasaulio ribų. Gi, jei poezija yra poeto dvasios kontaktas su jo likimu pačia giliausia prasme, ji pereina į religinę plotmę, kurioje prasideda dialogas tarp Dievo ir žmogaus. Žydų filosofo M. Buber'io žodžiais, žmogaus siela visada yra dialogo su savo Kūrėju padėty. Juo labiau ji yra dialogo padėty kūrybos žodyje.

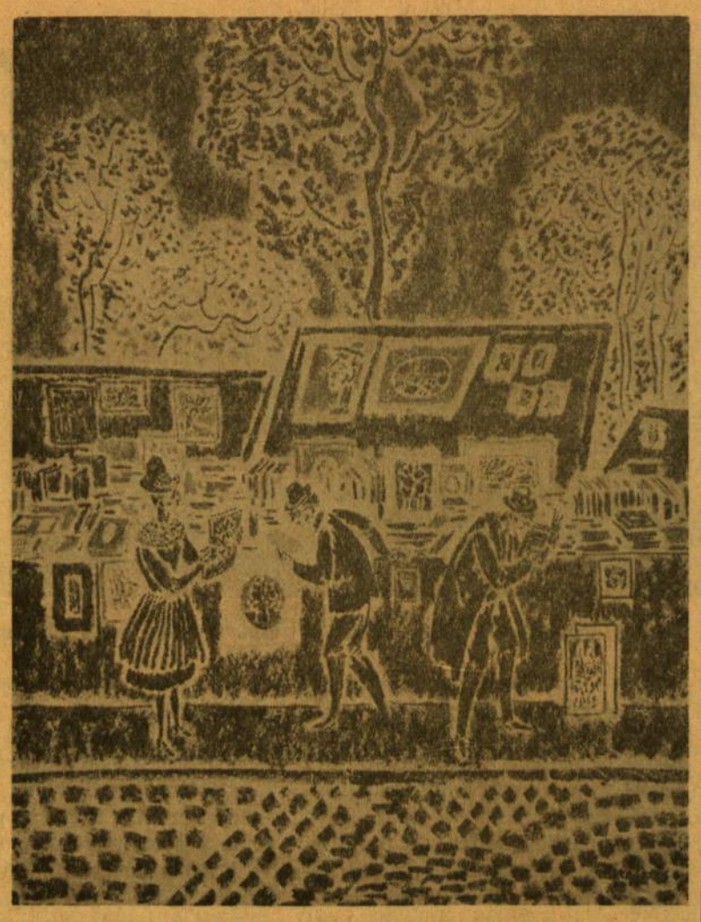

Vytautas Kasiulis Knygų pardavėjai prie Senos. Paryžiuje (pastelė)

Pierre Emmanuel

BŪTI ŽMOGUM

(LIUDYTOJŲ HIMNO FRAGMENTAS)

Būti žmogum. Kas gali palenkti ugnies medį?
Jį nugenėti? Geležis ištirpsta prie jo prisilietusi.
Mūsų tyroji siela kraujo nualintam kūne —
tai stiprus materijos paneigimas!
Baimė, — bet virš baimės — arfos daina,
laiminti iš mirties visą riksmo erdvę.

Baisi šventųjų valia, giesmėje įtempiantį
kraštutines dvasios gijas: skausmas
šitoje aukštoje vienatvėje sudūžta,
ji stati uola, kur ilsisi audros paukščiai,
savo tyloje ji išlieka nepažeista
kankinamo kūno sūkurio, kuris ją puola iš gelmės.

Būti žmogum. Mokėti pakelti savo veidą
į tavo aukštį, o tiesos saule! Jie
liudyti apie žmogų prieš žmogų
teturėjo tik šviesos išėstą veidą,
savo nuostabą, kad yra vieni žodyje,
ir savo širdį, kaip laužas naikinančią jų mirtį.

Būti vienam yra didelė drąsa. Duok žmogui
jėgą stipriai save mylėti, kad galėtų būti vienišas.
Tegul kiekvienas žvelgia į save savo šviesoje,
išmoksta palenkti žvaigždžių kelius pagal savo
balsą.
Siela, pasaulio nervų centre!, nėra tavo tylos
vilnies,
nėra jos krūptelėjimo, kurių visą energiją
laikas nenuneštų iki krantų,
kur istorija tėra tik riedąs ir kurčias ūžesys
apleistos kriauklės tuštumoje, pasaulio,
dar turinčio gimti ir jau seniai mirusio.

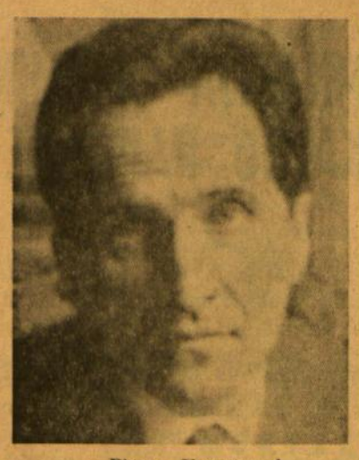

Pierre Emmanuel

Tobulas žmogau, duok kiekvienam būti tavo Žodžiu,
būti vieninteliu ir, tavo pavyzdžiu, pilnutiniu,
vieninteliu, besirūpinančiu likimu visų, kaip tas
medis,
kurio lapai jį daro nesuskaitomu ir gyvu,
ir be kurių jo griaučiai būtų
varnom ženklu susiburti mirusiųjų lauke.
Ir jūs, išdžiūvę Lozoriai, kurių viltis
laiko pragarą belaisviu tarp savo šaknų,
sužaliuokite plačioje padangėje. Lai ji liudija
prieš ypatingus negyvų medžių gręžėjus,
šią nuostabią lapiją naujų veidų,
kurie šypsniu (sumokėjus savo ašarų kainą)
iškeliate iš gilumų, pačiam savyje įklimpusį,
lipnių mostų žmogų, pamėgdžiojantį Dievo mirtį.

*

Kristau! Jie tuščiai pamėgdžioja tavo užmirštą
buvimą: pasivadink jų vardu, jų nustebusiose akyse,
pasivadink jų vardu Tėvo akivaizdoje,
duok savo Vardą kaip mūsų purvo laidą.

Išvertė **P. Gaučys**

GIMNAZIJA GEDIMINO KALNO PAPĖDĖJE

Atsiminimų žiupsniai, Vilniaus dienas spalyje minint

PETRAS VIŠČINIS

Modernios tautos kultūrinės pažangos kelio trys pirmieji išeities taškai yra knyga, laikraštis ir vidurinė mokykla gimtąja kalba. Juo anksčiau tautos istorijoje šitie veiksniai pasirodo, juo mažesni tarp jų nuotoliai laiko atžvilgiu, juo stipriau tauta įsijungia savo tautine kūryba į bendrą kultūros raidą. Mūsų nelaimei, lietuvių tautos istorijoje tie atsparos taškai rasti su dideliu pavėlavimu. Mes pagrįstai didžiuojamės penkioliktame šimtmetyje Vytauto Didžiojo sukurta Lietuva, bet toje imperijoje nuo Baltijos jūros iki Juodųjų marių rašytinė kalba buvo ne lietuvių kalba. Neseniai vėl minėjome 400 metų sukaktį Lietuvos statuto, kurio pasirodymas XVI šimtmetyje įrodo tuometinį lietuvių aukštą kultūrinį lygį ir juridinės brandos faktą, bet tas statutas parašytas taipgi ne lietuvių kalba. Pirmoji knyga lietuvių kalba — tai Martyno Mažvydo "Catechismusa prasty Szadei", išleisti 1547 m., t. y. maždaug tuo metu, kada pasirodė Cervantes garsusis "Don Kichotas". O pirmas lietuvių kalbos laikraštis išvydo šį pasaulį tik 1832 m., kada Friderikas Kelkis pradėjo leisti "Nusidavimus apie religijos praplatinimą tarp žydų ir pagonių". Po jo dar daugiau kaip 50 metų turėjo praeiti, kol pasirodė tautinis mūsų laikraštis "Aušra". Dar ilgiau teko laukti pirmosios lietuvių kalba gimnazijos, kuri įsteigta tik 1915 m. spalio mėn. Vilniuje. Šia prasme anoji Vytauto Didžiojo gimnazija yra istorinė, kaip istorinė yra pirmoji lietuvių kalba knyga ir pirmasis lietuvių kalba laikraštis. Ji reikšminga tuo, kad sudaro mūsų tautos istorijoje posūkį į organizuotą švietimą gimtąja kalba ir į tautinės kultūros ugdymą.

Tačiau tuo Vytauto Didžiojo gimnazijos Vilniuje reikšmė neišsisemia. Pagrindinis jos vaidmuo glūdi tame, kad ji ilgai veikė Lenkijos okupuotoje Lietuvos sostinėje Vilniuje, kur vyko arši kova tarp okupanto ir tikrojo miesto šeimininko lietuvio dėl to miesto veido ir dvasios, dėl jo ateities. Čia Vytauto Didžiojo gimnazija buvo ne tik mokymo įstaiga, bet taip pat kovos vadų paruošėja ir ugdytoja, panaši į karo mokyklą karo metu. Jei ne toji gimnazija, tai Vilnius nebūtų išlikęs toks, kokį jį pamatė Nepriklausoma Lietuva, kai jis susijungė su tautos kamienu 1939 m. spalio mėnesį. Tuo metu beveik išimtinai visai Vilniaus lietuvių veiklai jau vadovavo buvę Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai. Be jų Vilniaus lietuviams būtų trūkę inteligentų, nes vyresniųjų dalis paseno, dalis išmirė, dalis buvo ištremta, o nei iš Nepriklausomos Lietuvos, nei iš kitų kraštų okupantas nieko neįsileido į Vilniaus kraštą.

Vytauto Didžiojo gimnazija veikė Vilniuje, ją lankė tik Lenkijos okupuotos Lietuvos dalies gyventojų vaikai, bet ji buvo visos lietuvių tautos reikalas. Jos išlaikymui reikalingos lėšos plaukė iš vargingo Vilniaus krašto lietuvio ūkininko kuklių išteklių, iš Amerikos lietuvių, o taip pat per Marcelės Kubiliūtės rankas iš Nepriklausomos Lietuvos gyventojų, jų organizacijų ir valstybės iždo. Tai buvo lyg lietuviško solidarumo simbolis, apjungęs įvairių kraštų, skirtingų interesų ir pažiūrų lietuvius. Gimnazijos ir jos mokinių bendrabučių išlaikymas kainavo dideles pinigų sumas, bet dėl to niekuomet nebuvo jokios kontroversijos. Šiuo požiūriu gimnazija pasireiškė, kaip organiškos lietuvių vienybės ugdytoja.

Vytauto Didžiojo gimnazija Vilniuje buvo dar labai reikšminga tuo, kad ji sudarė lyg atspirties tašką lietuvių gimnazijai Švenčionyse. Kol toji buvo tik šešių klasių, tai ją pabaigę dažniausiai stodavo į Vytauto Didžiojo gimnazijos 7-tą klasę. Kai vėliau Švenčionių lietuvių gimnazija buvo pilna, t. y. aštuonių klasių, bet neturėjo teisių, tai jos abiturientai laikydavo brandos egzaminus Vytauto Didžiojo gimnazijoje. Be tokios atspirties Švenčionių lietuvių gimnazijos vaidmuo būtų buvęs daug mažesnis.

Kaip savo paskirtimi, taip lygiai padėtimi Vytauto Didžiojo gimnazija Vilniuje skyrėsi iš visų kitų lietuvių gimnazijų, vėliau jos pavyzdžiu suorganizuotų įvairiose Lietuvos vietovėse. Jei visų kitų gimnazijų tiesioginis tikslas buvo mokymas, tai Vytauto Didžiojo gimnazija negalėjo vien tik tuo tenkintis. Jai dar reikėjo savo mokinių tarpe skiepyti ir ugdyti visuomeninio darbo, pasiaukojimo ir ryžto pradus. Vykdant šį uždavinį, joje susiformavo, išaugo ir subrendo visuomenininko tipas, kurio tikslas ir uždavinys — rūpintis ne tiek savo asmeniniais reikalais, kiek visuomenine gerove. Šiuo pagrindu Vytauto Didžiojo gimnazijos auklėtinis dar ir šiandien dažnai atpažįstamas. Kaip Vorkutos kankinys Alfonsas Milukas pasakoja, sugrįžęs iš tremties, jis daugiausia nuoširdumo, atjautimo ir broliškos šilumos susilaukė Vilniuje iš Vytauto Didžiojo gimnazijos buvusių mokytojų ir mokinių, kurių jis anksčiau net nepažinojo, nes visą laiką gyveno Kaune. Tai jaudinanti atestacija Vytauto Didžiojo gimnazijai.

Pačių Vytauto Didžiojo gimnazijos mokinių tarpusavio santykiai rėmėsi dėsniu: "Vienas už visus, visi už vieną". Menu: kai trečiosios klasės mokinė Pivoriūtė sunkiai susirgo ir buvo reikalinga kraujo transfuzijos, savo mokslo draugės gelbėti prisistatė visa gimnazija. Išblyškę, išbalę, patys mažakraujai susirinko gelbėti mirštančios draugės. Tada gydytojai stebėjosi artimo meilės stiprumu, o lenkų spauda šaukė "solidarność litewska" — lietuvių solidarumas.

Nuo lenkų gimnazijų Vytauto Didžiojo gimnazija laikėsi nuošaliai, nepalaikė su jomis jokių ryšių, vengė bet kokio santykiavimo, kuris anuomet būtų buvęs lygus bendradarbiavimui su okupantu. Tačiau tais atvejais, kada toks santykiavimas buvo neišvengiamas, ar galėjo būti panaudotas lietuvių pranašumui išryškinti, buvo dedamos visos galimos pastangos, kad proga būtų pilnai išnaudota. Štai du pavyzdžiai: 1928 m. lenkų skautų štabas Vilniuje suorganizavo ilgo bėgimo aplink Vilnių rungtynes, kuriose galėjo dalyvauti visos skautų draugovės, išstatydamos 5—6 asmenų sudėties savo komandas. Mūsų gimnazijos skautai įsijungė į tas rungtynes ir pritrenkė lenkus, laimėdami tokiu rezultatu, kokio niekas nei

(Nukelta į 4 psl.)

Vilniaus miesto vaizdas iš Basanavičiaus gatvės pusės.

GIMNAZIJA GEDIMINO KALNO PAPĖDĖJE

(Atkelta iš 3 psl.).

sapnuoti nesapnavo. Visi mūsų skautai su Leonardu Palevičiumi priešakyje atbėgo pirmieji, palikdami lenkus toli užpakalyje; arba vėl: 1932 m. Vilniaus švietimo kuratorijos rūpesčiu ir lėšomis buvo suorganizuotas tarpmokyklinis teatras, kuriam vadovavo žymus lenkų teatro aktorius ir režisierius. Iš Vytauto Didžiojo gimnazijos į tą teatrą buvo paskirti 4 mokiniai. Dideliam visų nustebimui, o lietuvių džiaugsmui pirmajame to teatro pasirodyme visi mūsų gimnazijos mokiniai atliko pagrindines spektaklio roles. Ir dar įdomiau, kad pats spektaklis vyko Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje. Tuo būdu susidarė įspūdis, kad mūsų gimnazija Vilniuje yra lyg centras, apie kurį sukasi kitos.

Puikiai suprasdami savo misiją ir uždavinius, Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai nesitenkino vien pamokomis, bet atsidėję ruošėsi praktiškam visuomeniniam ir kultūriniam darbui saviveiklos organizacijose. Nuo 1919 m. gimnazijoje veikė meno ir dailės kuopa "Milda", 1926 m. buvo įsteigta "Aitvala", 1929 m. "Vytauto" kuopa, o vėliau veikė bendra lavinimosi kuopa, skautai, sporto kuopa ir t. t. Taip pat buvo leidžiami laikraštėliai, kaip "Dinamo", "Lietuviškos varpos" ir t. t., rengiami vaidinimai, koncertai, literatūros vakarai ir literatūriniai teismai. Gimnazijos organizuojami pareng mai buvo aukšto lygio, tad jais domėjosi ir gausiai juos lankė visa Vilniaus lietuvių visuomenė. Šalia viešų organizacijų veikė taip pat slaptos organizacijos, duodamos priesaikas. Va, vienos tokios priesaikos vaizdas: Moniuškos gatvėje, Žvėryno rajone, vieno namo palėpėje susirinko keturi Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai — du aštuntokai, vienas septintokas ir vienas penktokas. Ant stalo gulėjo kryžius, vytis ir ginklas. Lauke siaučiant didžiausiai žiemos pūgai, pakilo keturios rankos ir kambario tylą skriodė priesaikos žodžiai: "Ligi paskutinio atsikvėpimo dirbsiu, kad Vilnius kuo greičiau būtų Lietuvos sostinė..." Saviveiklos organizacijose įgytas visuomeninio darbo žinias mokiniai dažnai pritaikydavo praktikoje. Lietuvių procesijos per Sekmines į Kalvarijas, o taip pat per Vėlines lietuvių kapų lankymas Rasų ir Antakalnio kapinėse buvo lyg to darbo egzaminas.

Patriotizmo Vytauto Didžiojo gimnazijoje nereikėjo specialiai mokyti. Jį ugdė okupacinės Lenkijos administracijos žiaurumai, vykdomi lietuvių persekiojimai. Gimnazijos vadovybei teko net labai rūpintis, kad mokiniai nepadarytų kokio nors netakto, kuris galėjo būti pretekstas gimnazijos uždarymui. Ir vis dėlto tais atvejais, kada lenkai sustiprindavo priešlietuvišką veiklą, gimnazijoje krisdavo nuo sienų tuometinio Lenkijos prezidento Ign. Moscickio ir maršalo J. Pilsudskio paveikslai. Bet jie krisdavo taip, kad dėl to niekas negalėjo būti apkaltintas. Solidarumas ir atsakingumo jausmas buvo tokie dideli, kad išdavimų nepasitaikė.

Prieš Kalėdų ir Velykų šventes, o taip pat prieš vasaros atostogas iš Vilniaus priemiesčių geležinkelio stoties kryptimi traukdavo būriai jaunuolių su maišais ant pečių. Tokie pat būriai po švenčių ir atostogų traukdavo nuo geležinkelio stoties į priemiesčius. Visi žinojo, kad tai Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai, kurie iš miesto į kaimus gabendavo lietuviškas knygas, laikraščius, kalendorius, o iš kaimo grįždavo su džiovintos duonos, lašinių, sviesto maišais. Šiuo atžvilgiu Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai atliko tai, ko niekas kitas atlikti negalėjo. Kai lenkai buvo uždarę beveik visas lietuvių pradžios mokyklas, organizacijas ir skaityklas visame Vilniaus krašte, o vėliau įvedę dar platų pasienio ruožą, į kurį niekas be specialaus leidimo negalėjo patekti, o lietuviams toks leidimas nebuvo duodamas, tai gimnazijos mokiniai iš kaimų buvo vieninteliai inteligentai, kurie palaikė ryšį tarp Vilniaus lietuvių inteligentijos ir lietuviškojo kaimo.

Iš viso per Vytauto Didžiojo gimnaziją Lenkijos okupacijos metu perėjo apie 3.000 mokinių, o ją baigė 424 abiturientai. Tuo metu Vilniaus lietuvių veiklai nemažiau buvo reikšmingi ir tie, kurie, nebaigę gimnazijos, grįždavo į kaimą, kaip tie, kurie, ją baigę siekė aukštojo mokslo. Nebaigę gimnazijos mokiniai, kai jie grįždavo į kaimą, būdavo tikros mielės lietuviškame darbe. Tik jais tada rėmėsi atskirų kaimų veikla. Dažnai jie būdavo vieninteliai, kurie galėjo gimnazijai paruošti naujus mokinius, pamokyti tėvus, kaip gauti reikalaujamus tautybės pažymėjimus, padrąsinti ūkininkus nepasiduoti lenkų administracijos gąsdinimams.

Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai 1939 m. spalio 28 d. pasitinka Vilniun įžygiuojančią Lietuvos kariuomennę.

Tokia gimnazija buvo kaulu gerklėje Lenkijos okupacinei administracijai Vilniuje. Todėl ji žiauriai persekiojo tos mokytojus ir mokinius. Atsimenu, kai 1932 m. iš septintos klasės pamokos metu buvo išvestas ir areštuotas Vincas Blažys, kuris atgavo laisvę su kitais lietuviais tik Lenkijos karo pralaimėjimo dėka. Okupantas negalėjo gimnazijos pakęsti, nes ji trukdė jam siekti savo tikslo — sunaikinti lietuvius ir lietuvybės ženklus Vilniuje. Bet jis nedrįso uždaryti jos. Galėjo, bet nedrįso uždaryti. Ir tai dėl dviejų priežasčių: viena, bijojo, kad gimnazijos uždarymas neigiamai neatsilieptų lenkams Lietuvoje, kur jie turėjo savo mokyklas ir gimnazijas; antra, nenorėjo iššaukti nepalankios tarptautinės opinijos, kuri ne kartą jau buvo užaliarmuota, kai dėl gimnazijos ir kitų skriaudų buvo pasiekta net Tautų Sąjunga. Todėl buvo siekiama uždaryti gimnaziją aplinkiniais keliais, siekiant sudaryti įspūdį, kad ji pati užsidarė.

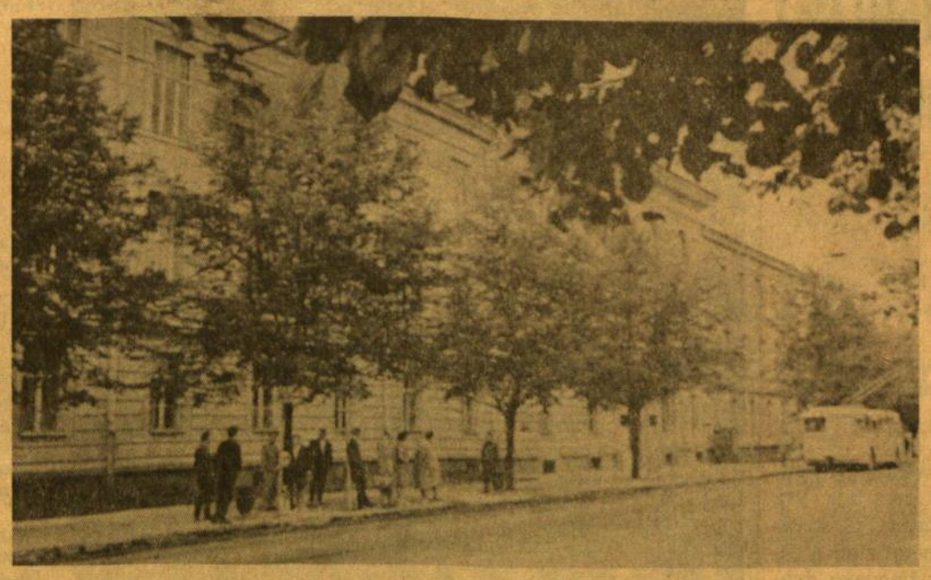

Vytauto Didžiojo gimnazijos patalpos Jurgio pr osp., iš kurių lenkai 1921 m. gimnaziją išmetė.

Pirmiausia panaudota patalpų priemonė. 1921 m. spalio 1 d. gimnazija jėga išmesta iš patalpų, kuriose ji veikė keletą metų — nuo 1918 m. gruodžio mėn. Tai bene vienintelis atsitikimas istorijoje, kad krašto administracija taikos metu jėga iš patalpų išmetė gimnaziją. Policija tuomet apdaužė mokytojus ir mokinius, bet neįstengė jų palaužti. Priešingai, tai dar labiau juos užgrūdino ir sustiprino jų kovos dvasią. Kurį laiką gimnazija veikė po atviru dangumi, vėliau buvo įsileista vakarais į žydų gimnaziją Arklių gatvėj, dar vėliau persikėlė į ankštas ir netinkamas patalpas Pilypo gatvėje, kol pagaliau 1932 m. visuomenės lėšomis buvo įgytos tinkamesnės patalpos Jakšto gatvėje.

Antroji priemonė — tai pradžios mokyklų uždarymas kaimuose, 1927 m. Mokytojų seminarijos uždarymas. Tuo norėta sudaryti padėtį, kad gimnazija neturėtų mokinių, o tuo pačiu turėtų nutraukti darbą.

Kaip be mokinių, taip lygiai be mokytojų gimnazija negalėtų veikti. Todėl okupantas ėmė kelti Vytauto Didžiojo gimnazijos mokytojams tokius reikalavimus, kurių patenkinimas būtų neįmanomas. Pareikalauta, kad mokytojai ne tik turėtų reikalingą cenzą, bet taip pat būtų Lenkijos piliečiai ir galėtų pristatyti iš administracijos vad. "Świadectwo moralności", t. y. moralybės liudijimą. Tas liudijimas buvo nekaltu pretekstu pridengtas politinės ištikimybės reikalavimas. Tokio reikalavimo pagrindu kiekvienas kandidatas į mokytojus galėjo būti atmestas be jokių motyvų.

Dar tolimesnis netiesioginis gimnazijos uždarymo būdas — tai reikalavimas, kad kiekvienas kandidatas į gimnazijos mokinius pristatytų administracijos pažymėjimą, jog jo tėvai yra lietuviai. Be tokio pažymėjimo gimnazija negalėjo priimti mokinio. O tokio pažymėjimo lenkų administracijai buvo įsakyta neišduoti. Tokiu būdu buvo sudaryta padėtis, kad tik patys ištvermingiausi lietuviai įstengdavo nugalėti iškeltas kliūtis ir leisti savo vaikus į gimnaziją. Įvairiais būdais stengiantis išgauti lietuvybės pažymėjimą, dažnai lietuviai buvo gąsdinami, kad bus ištremti į Lenkijos gilumą. Tada lietuviai atsikirsdavo: tremkite, kur norite, o mes vistiek liksime lietuviais ir sudarysime lietuvių koloniją ten, kur būsime. Šitokiomis sąlygomis pakliuvę į gimnaziją mokiniai jau būdavo išlaikę patriotizmo egzaminą.

Gimnazijos patalpos Jakšto - Dambrausko gatvėje.

Namai Basanavičiaus gatvėje, kuriuose vyko pirmosios gimnazijos pamokos.

Paskutinis netiesioginis lenkų pasikėsinimas prieš gimnaziją buvo vad. kuratorių paskyrimas toms lietuvių draugijoms, kurios rūpinosi gimnazijos ar jos mokinių išlaikymu. Tokie kuratoriai buvo pasodinti "Ryto" draugijoje, kuri išlaikė gimnaziją, o taip pat Labdarybės draugijoje, kurios bend rabučiuose gyveno 95% gimnazijos mokinių. Kuratorių uždavinys — nustatyti, iš kur ir kiek gimnazijos reikalams gaunama lėšų. Jei jiems būtų pavykę įrodyti, kad lėšos gaunamos iš Lietuvos iždo ar Vilniui vaduoti sąjungos, tai būtų buvęs sudarytas pagrindas gimnazijai uždaryti.

1937 m. uždarius Švenčionių lietuvių gimnaziją, tikriausiai būtų buvusi uždaryta taip pat Vytauto Didžiojo gimnazija, kuriai tais metais jau buvo atimtos teisės. Bet 1938 m., Lietuvai priėmus Lenkijos ultimatumą ir užmezgus diplomatinius santykius su Lenkija, padėtis sušvelnėjo, o kilęs karas ją iš pagrindų pakeitė.

Laiko tėkmėje keitėsi Vytauto Didžiojo gimnazijos laikytojai, jos pavadinimas, mokytojai ir mokiniai, bet visuomet paliko nepasikeitusi jos dvasia. Ji pradėjo veikti, kaip J. Basanavičiaus, M. Biržiškos ir P. Gaidelionio Vilniaus lietuvių gimnazijos pamokos. Tada ji buvo Lietuvių centro komiteto dėl karo nukentėjusiems šelpti žinioje. 1916 m. gimnazija perėjo "Ryto" žinion, o 1918 m. lapkričio 27 d. ją perėmė Lietuvos švietimo ministerija, kuri pakeitė jos pavadinimą į "Pirmoji Vilniaus vyrų gimnazija". Vilnių atplėšus nuo Lietuvos, gimnazija vėl grįžo "Ryto" žinion. Vytauto Didžiojo gimnazijos vardu ji pavadinta 1921 m. rugpiūčio 21 d. pedagogų tarybos nutarimu pagal Lenkijos okupacinės administracijos reikalavimą pakeisti ankstyvesnį pavadinimą. Šiuo vardu ji veikė ligi 1940 m., kada ji buvo pavadinta Vytauto Didžiojo pirmoji Vilniaus vyrų gimnazija. Bolševikai gimnazijos pavadinimą pakeitė į Vienuolio vardo pirmąją Vilniaus vidurinę mokyklą. Taip ji ten vadinama dabar.

Nuo įsteigimo ligi 1927 m. gimnazija neturėjo teisių, todėl ją baigę turėjo laikyti brandos egzaminus eksternų teisėmis, kas sudarė gana didelį apsunkinimą. 1927 m. suteiktos gimnazijai dalinės teisės buvo atimtos 1937 m.

Pirmuoju gimnazijos direktoriumi buvo Mykolas Biržiška, kurį lenkai 1921 m. ištrėmė. Nuo 1922 m. ligi 1940 m. gimnazijai vadovavo Marcelinas Šikšnys, 1940 m. buvo paskirtas direktoriumi Stasys Kairiūkštis, po jo Trukanas.

Svarbiausias ir reikšmingiausias Vytauto Didžiojo gimnazijos veiklos laikotarpis — tai Lenkijos okupacijos laikotarpis. Per visą tą laikotarpį gimnazijai vadovavo Marcelinas Šikšnys, kuris buvo lyg tos gimnazijos siela. Dabar jis tebegyvena Vilniuje,

(Nukelta į 5 psl.)

MOVING
perkrausto baldus iš arti ir toli.
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7088

DEKORAVIMAS
IŠ VIDAUS IR IŠ LAUKO
Kilimai ir apmušti baldai valomi.
J. RUDIS. Tel. CLiffside 4-1050

RINOS IR NUTEKAMIEJI VAMZDŽIAI
Ekspertiškai uždedam naujus ir taisome senus. Pilnai apsidraudę. Darbas garantuotas.
A. ABALL ROOFING CO.
LA 1-6047 arba RO 2-8778

SOPHIE BARCUS RADIO
ŠEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki šeštadienio 10 iki 11 val. ryto. Šešta dieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakarais pirmadienais 7 val. vakaro.
7159 South Maplewood Avenue
Chicago, Illinois 60629
VISOS PROGRAMOS IŠ WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg FM
Telef. HEmlock 4-2413

LEO'S SINCLAIR SERVICE
5957 So. Western Ave.
LEONAS FRANCKUS Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-ups ir Motorų Remontas
Kampas 58th Street
Telefonas — PRospect 8-9533

MARQUETTE PARK — AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE
80 MILIJONŲ PERŠOKUSI BENDROVĖ
CHICAGO SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
6245 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL. 60636 TEL. GR 6-7575

4 3/4 % METAMS
VISUOSE TAUPYMO SKYRIUOSE

Federalinės vyriausybės apdraudos įstaigoje visos taupymo sąskaitos apdraustos iki

CHICAGO SAVINGS BENDROVĖ, viena tarp žymesniųjų krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdingai, saugiai ir pelningai jau virš 43 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama palyginamai aukštą dividendą. Per paskutinius 10 metų Chicago Savings išmokėjo savo taupytojams virš 14 milijonų dolerių dividendų. Chicagos Taupymo Bendrovė stengiasi būti stipri finansiškai ir teikti pačius geriausius patarnavimus savo taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidėdami darbais ir finansais, kad galėtų pasiekti geresnių gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalais kreiptis į Chicagos Taupymo ir Skolinimo Bendrovę, išaugusią į virš $84,000,000 turto įstaigą.

CHICAGO SAVINGS BENDROVĖ kviečia visus lietuvius, ypatingai tuos, kurie dar nesate aplankę mūsų 84 milijonų dol. finansinės įstaigos, vienos įdomiausių visoje Chicagoje.

Atsilankę pamatysite gėlėmis išpuoštą pirmą įstaigos aukštą. Laimės Šaltinėlį — Wishing Well, per kurį surenkama ir išdalinama kasmet įvairioms labdaringoms įstaigoms apie $1,200.00. Pamatysite plačiai žinomą didelį Chicago Savings Prezidentinį kambarį, kuriame yra vietos 200 asmenų ir kuris veltui duodamas organizacijų susirinkimams. Susirinkusiems veltui jame teikiame kavą. Šis kambarys yra išpuoštas dideliais Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentų paveikslais ir trumpomis jų gyvenimo žiniomis. Pamatysite įvairių rinkinių kabinetą ir daug kitų įrengimų bei patogumų, kuriais per metų metus naudojasi mūsų taupymo ir skolinimo nariai.

Ypatingai kviečiame vaikų tėvus pradėti taupyti vaikų mokslui reikalingus pinigus. Mes turime specialų skyrių, kuriame taupomi mokslui reikalingi pinigai (College Bonus Savings). Šiame skyriuje laikomiems pinigams mokami patys aukščiausi dividendai, net iki 5¼%. Šiandien mokslas kainuoja nuo $6.000 iki $12.000 ir daugiau. Jei pradėsite mažais mėnesiniais indėliais taupyti nuo vaiko jaunų dienų, tai nei neapsižiūrėsite, kai sutaupysite mokslui reikalingus pinigus. Galite pradėti $2.50, $5.00, $10.00 arba net $25.00 sumomis į mėnesį. Kai padėsite 200 kartų po $25.00, tai susidarys reikalinga suma. Tokiu būdu bus užtikrintas jaunimui reikalingas mokslas. Vaikams bus lengvesnė ir gražesnė ateitis, o tėvams rimesnė sąžinė. (Šio mokslo taupymo skyriaus nereikia sumaišyti su dabar garsinamu Certificatų taupymo skyrium).

Valdyba, direktoriai ir visi tarnautojai Jūsų lauksime.
JOHN PAKEL, Sr., Prezidentas

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

1. Insured Family Savings
2. College Bonus Savings
3. Christmas Club Savings
4. Vacation Club Savings
5. Home Mortgage Loans
6. Home Improvement Loans
7. All Types of Insurance
8. Sell and redeem U. S. Bonds
9. Safety Deposit Boxes
10. Free Community Rooms for your organization meeting (Free Coffee)
11. Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members.
12. U. S. Postal Stamp Machine Service.
13. We sell Travelers Checks.
14. Save-by-mail Kits
15. Notary Public Service
16. Two large Free Parking Lots
17. Free Theatre tickets two Saturdays each month for your children and mothers.
18. Christmas party with gifts to College Bonus Members

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY	12:00 P.M.— 8:00 P.M.
TUESDAY	9:00 A.M.— 4:00 P.M.
WEDNESDAY	Closed All Day
THURSDAY	9:00 A.M.— 8:00P.M.
FRIDAY	9:00 A.M.— 8:00 P.M.
SATURDAY	9:00 A.M.—12:30 P.M.

BR. MURINO PARODĄ SUTINKANT

MIKAS ŠILEIKIS

Šiandien 6 val. 30 min. vak. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje, atidaroma **dail. Broniaus Murino** akvarelės kūrinių paroda. Išstatoma 56 vėliausieji darbai.

Rašančiam buvo progos pamatyti mūsų iškilaus akvarelisto Murino kūrinius, jau atrinktus parodai. Po trejų metų pertraukos, jis vėl sugrįžo į Čiurlionio galeriją dar su stipresniais darbais, negu anksčiau. Pasidžiaugiant dail. Br. Murino atsiekimais, jo meniniu nuoširdumu, šia proga gal ne pro šalį būtų trumpai žvilgterėti į mūsų bendrą meno kultūrą ir jos rezultatus.

Mūsų kultūroje, ypač meno srityje, dabar yra daugiau klaidinančių vertybių, negu jų buvo anksčiau. Technikos mokslams besišakojant, menininkai griebėsi daugiau fizinės, bet mažiau estetinės išraiškos: puoselėja sintetinę bei mechanizuotą dailę, gamina iš gęležies laužo savotiškus "kibiklius", kuria "ne šio pasaulio" abstraktinius vaizdus ir t. t. Čia vyksta pasimetusio mūsų gyvenimo eksperimentinės kultūros procesas. Televizijoj beveik nėra veikalo be šaudymo... Bet ar tokie reiškiniai yra būtini? Pasigendame formos kūryboje, kurios dabar, lyg tyčia, nepaisoma. Meno mokykla nebetenka svorio, nes kiekvienas gali būti menininkas, tai laisvas kelias savo malonumui. Kas gi yra forma? Forma yra tam tikra tvarka — pastovi ir vienodos logikos išdava. Be to, forma turi būti paprasta, aiški literatūroje, dailėje ir apskritai mene. Kur yra forma, ten yra tiesa ir grožis; tuomet ji turi ryšį su realiu pasauliu, su kitais žmonėmis. Kur yra beveidis mišinys, tenai negali būti jokios formos. Tačiau formos pastovumas nėra amžinas. Nauji dalykai orientuoja visuomenę, nes menininkas negali atsiklausti visuomenės, ko ji pageidauja. Tikrą menininką dvasinis alkis skatina kurti. Jo kūrybos šaltinis yra gyvenimo priežastingumas, atsirandąs pačioje visuomenėje. Taip atsirado tautinis, klasikinis ir modernusis menas, apie kurį dauguma neturi reikiamo supratimo, nes visuomenė gali tik vėliau priimti ir abstraktinę dailę, kai prie jos pripras. Dail. Kazimieras Žoromskis net pareiškė, kad abstraktinė dailė yra tautinė... (Gali būti vėliau? — Š.)

Br. Murinas — Sidabrinis šarmas (akvarelė)
Iš parodos, šiandien 6 v. 30 min. vak. atidaromos Čiurlionio galerijoj.

Dail. Br. Murinas jau surado savo "Aš". Jis nuo tradicinio impresionizmo pasuko į ekspresionizmo pusę ta prasme, kad vėliausioje akvarelės tapyboje panaudoja laužytas bei geometrines stambias linijas ir stipriau užakcentuoja spalvinių variantų ribas, kartu išgaudamas subtilius niuansus arba spalvinį ritmą. Vyrauja šiltosios spalvos, laipsniškai pereidamos į pilkas, rusvas ir mėlynas. Šioj parodoj bus labai mažai tokių darbų, kurie turi atsitiktinių efektų, kone visi gerai išieškoti, apgalvota kompozicijos forma, net gėlės, kurias jis mėgina tapyti, nėra skulptūriškai iškaltos ir iškištos visame gamtiniame nuogume. Jo gėles papuošia kompozicijos papildymai, tam tikras dekoratyvinis elementas, panaudotas tarp masės ir linijų. Pvz., "Gėlės" (kat. Nr. 5) teikia vitražo įspūdį, kur jos neturi nei fono, nei "pirmojo plano", tiktai žaižaruoja spalvų variantais. Šis kūrinys laikytinas labiau nusisekusiu Murino darbu. Prie ekspresionistinių pa veikslų priklauso keletas tokių, kaip "Gladijolų puokštė" (Nr. 48), "Natiurmortas", "Raudonas kelias" ir kt., ir "Judesys" — abstraktinis darbas.

Minėtina ir visa eilė gamtovaizdžių, kurie daugiau ar mažiau turi intelektualinę bei estetinę sintezę, nes dailininko stengtasi kurti "sau",ne rinkai. Būtų galima nurodyti ir daugiau aukštos meninės vertybės Murino kūrinių, bet geriau tegul patys dailės mėgėjai įsitikina, juos pamatę. Dėl skonio, sako, nesiginčijama. Ginčytis galima tiktai dėl kokybės.

Br. Murino akvarelėse triumfuoja spalvos visu savo pajėgumu, meile ir nuoširdumu. Gamta jam duoda medžiagą, o jis — formą. Nors, tiesa, "magaryčiom" ir jis susigundė sukurti porą surrealistinio stiliaus spalvotų atspaudų, kurie tačiau nebeturi tokio šilto nuoširdumo ir savarankiškumo, kokį turi akvarelės. Gera, kad dail. Murinas taip lengvai nenuėjo į pasiklydusių nebegrįžti laukus. Jis pasiliko realizmo rėmuose. Šia proga kolegai Murinui linkiu sėkmės.

● **Lietuviškasis numeris Heidelberge (Vak. Vokietijoj) leidžiamo žurnalo "Mickiewicz Blaeter".** Šiemetiniame, iš eilės 35 žurnalo sąsiuviny yra atspausdinta H. Budenzigo vertimai: D. Poškos "Mužikas" ir J. Marcinkevičiaus "Donelaitis". Įdėti ir to paties Budenzigo du straipsniai apie D. Pošką ir A. Baranauską. Be kitos lituanistinės medžiagos gale duota net 16 psl. atsiliepimų apie naują K. Donelaičio "Metų" vertimą į vokiečių kalbą.

GIMNAZIJA GEDIMINO KALNO PAPĖDĖJE

(Atkelta iš 4 psl.)

eidamas 94 metus. Jis tik vienas pilnai žino, kiek gimnazija turėjo rūpesčių ir bėdų, o taip pat, kaip ji tatai nugalėjo. Už nuopelnus jis apdovanotas III laipsnio Gedimino ordinu. 1943 m. Vilniaus didžiajame teatre buvę Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai buvo surengę savo direktoriui pagerbimą. Tas pagerbimas praėjo taip pakiliai ir iškilmingai, kad jam gali prilygti tik 1940 m. Vasario 16-sios minėjimas toje pačioje teatro salėje. Tada Lietuvos kariuomenės vadui gen. Stasiui Raštikiui visuomenė įteikė sidabrinį kardą. O direktoriui Marcelinui Šikšniui buvo įteiktas skulptoriaus Rapolo Jakimavičiaus sukurtas medalis. Trečiosios tokio lygio iškilmės Vilniuje bus tik tada, kai bus išgriauta geležinė uždanga, atidaryti kalėjimų ir koncentracijos stovyklų vartai, kai lietuviai iš visų kraštų pulkais trauks į savo kunigaikščių miestą...

Paprastai mokyklos reikšmės įrodymu laikoma tai, kiek iš tos mokyklos išėjusių tampa garsiais žmonėmis. Tokio kriterijaus negalima taikyti Vytauto Didžiojo gimnazijai. Kai sodyba dega, tai nuopelnai daugiau priklauso tiems, kurie visu rūpestingumu ją gesina, negu tiems, kurie turi laimės apsaugoti vieną ar kitą didesnę vertybę. Bet jei vis tiek norite tokių įžymybių, va, keletas jų: vysk. Julijonas Steponavičius pavergtoje Lietuvoje, dr. Marija Alseikaitė - Gimbutienė laisvajam pasaulyje, eilė visuomenės ir kultūros veikėjų Chicagoje.

Normaliai mokyklose svoris lyg pakyla, jei jos mokytojai išsimuša į aukštesnes vietas. Vytauto Didžiojo gimnazijos Vilniuje mokytojų eilėse yra buvę vėlesnieji Lietuvos prezidentai Antanas Smetona ir Aleksandras Stulginskis, vysk. Mečislovas Reinys, prof. Mykolas Biržiška ir kiti. Bet jų iškilimas Nepriklausomoje Lietuvoje į nurodytas vietas ir pareigas tejrodo tai, kokia skirtinga buvo padėtis tų, kurie pasiliko Vilniaus kovos fronte, palyginus su tais, kurie pasitraukė į Nepriklausomą Lietuvą. Nė vienas iš minėtų žymių Lietuvos vyrų tokiu būtų netapęs, jei būtų pasilikęs Vilniuje. Geriausiu atveju jie visam gyvenimui būtų likę gimnazijos mokytojais. Ir atvirkščiai. Gal daug daugiau iš Vytauto Didžiojo gimnazijos mokytojų ir mokinių būtų iškilę, jei jiems būtų tekęs gyventi normalų gyvenimą, o ne būti kovos fronte. Bet tai tik tarp kitko, kaip įrodymas, kad Lenkijos okupacijoje Vilniuje lietuvių inteligentija buvo pasmerkta merdėjimui, neturėjo jokių nei galimybių, nei perspektyvų.

Kiekvieni atsiminimai yra tiek prasmingi, kiek jie prisideda prie minimo reikalo išryškinimo ir tampa paskatinimu konkretiems darbams. "Morituri vos salutant" — pasmerktieji mirti Jus sveikina. Taip kreipėsi į Vytauto Didžiojo gimnazijos mokytojus ir mokinius 1927 m. Amerikos lietuvis, bene adv. Bagdžiūnas, Laisvės Varpo iniciatorius. Tai reiškė, kad Amerikos lietuviai yra mirštantieji, o Vilniuje lietuviai išliks, netgi labiausiai okupanto engiami. Ar tik šitos frazės netinka ir šiai dienai?

Sinclair
RICHMOND SERVICE
Kampas Richmond ir 63rd Street
Užsieninių ir vietinių automobilių taisymas. Priklauso Chicago Motor Club. Nelaimės atveju, skambinkite: GR 6-3134 arba GR 6-3353
Sav. — Juozas (Joe) Juraitis

Siųskite Pinigus į Lietuvą
Išnaudokit juos kaip galima geriau. Nemokėkit jokių persiuntimo mokesčių.
US dolerių pažymėjimai yra geriausia dovana.
Vertingiausia dovana tik US dolerių pažymėjimai.
Duokit savo giminėms keturius kartus daugiau nei grynais rubliais. Jūsų giminės tai patvirtins.
Tik dolerių pažymėjimai įgalina jūsų gimines nusipirkti visko, ko jie tik nori — maisto, aprangos ir daug, daug kitų reikmenų — amerikoniškų, vakarų europietiškų ir vietinių — specialiose dolerių krautuvėse ar Vneshposyltorge labai žemomis, specialiai doleriais kainomis. Jūsų giminės tai patvirtins.
Pilna garantija.
Jokio mokesčio.
Už šį patarnavimą nėra jokio mokesčio nei siuntėjui, nei gavėjui, nes išlaidas apmoka Vneshposyltorg.
UŽSISAKYKIT DABAR PER
INTERTRADE EXPRESS CORP.
125 E. 23rd Street
New York, N. Y. 10010
Prašykite neapmokamo katalogo.

NUOLATINĖ SIUVIMO MOKYKLA
Jai vadovauja prityrusi mokytoja-instruktorė IRENA BERNOTAVIČIENĖ.
Išmokite naujo suprastinto siuvimo metodo tik per 10 pamokų. Pamokos dėstomos lietuvių ir anglų kalbomis. Registruokitės iš anksto, kad patektumėt į pirmesnį kursą, pas
B. AND B. SEWING SCHOOL VEDĖJĄ ARVYDĄ DIKINĮ — TEL. 927-0044-45

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)
Sav. DAN LIUTIKAS
PASIRINKIMAS SPALVUOTŲ AR PAPRASTŲ TELEVIZIJŲ
● RADIJŲ ● STEREO ● ORO VĖSINTUVŲ ● TAISYMAS
2412 WEST 71st ST., CHICAGO, ILL. 60629, TEL. 471-2446

Kas tik turi gerą skonį, viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PR 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val. iki 6 val. vakaro.
Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 val. popiet

Norėdami geriau aptarnauti mūsų gausius klientus, perėmėme dar vieną restoraną Oak Lawn mieste. Galite būti užtikrinti, kad turėsite skanius valgius, skubų patarnavimą, kaip ir mūsų pirmame restorane. Kviečiame ir lauksime jūsų atsilankant.
Kilty's Restaurant
4545 West 95th Street, Oak Lawn, Illinois
(2 blokai į rytus nuo Cicero Avenue)
Telef. — GArden 4-5800
Jauki atmosfera — Skanūs valgiai — Skubus patarnavimas
VESTUVĖMS IR BANKETAMS YRA PRIVATŪS KAMBARIAI — NUO 10 IKI 800 ASMENŲ
Atdara kasdien nuo 8:30 val. ryto. Sekmad. ir šventad. nuo 1:00 val. po pietų.

Artesian Restaurant
2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)
• Skanūs valgiai
• Geras patarnavimsas
• Puiki atmosfera
—o—
PIETŪS
$1.65 IR $2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS
TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ
Rezervacijoms skambinkite — 436-4622
Atdara sekmad. ir ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 val. ryto; penktad. ir šeštadieniais iki 5 val. ryto.

OPEN HOUSE
JUS KVIEČIAME
Paskutinėmis rugsėjo dienomis District Savings gavo Federalinį Čarterį, ir tą pačią dieną bendrovės vardas buvo pakeistas į Union Federal Savings & Loan Association. Federalinio Čarterio įsigijimas yra dar vienas žingsnis ta kryptimi, kuri duoda Jums aukščiausios kokybės patarnavimą, bet tuo pačiu metu užtikrina absoliutų taupytojų saugumą. District Savings direktoriai, pareigūnai ir tarnautojai pasiliks Union Federal bendrovės direktoriais ir štabo nariais. Įstaigos priemonės ir patarnavimai, įskaitant mūsų darbo ir prieinamų tauppymo langelių valandas, pasiliks nepakeistos.
Mes kviečiame Jus ir jūsų šeimą Atidarymo Dieną aplankyti mūsų įstaigą. Visi taupytojai gaus dovanų kiekvienas svečias gaus vertybę prisiminimams, o visai šeimai bus malonus išgyvenimas. Norėčiau, kad šis pranešimas būtų Jūsų kvietimu aplankyti seną savo draugą, kuriam buvo duotas naujas vardas.
PRESIDENT
NEMOKAMAI bus duodama ši puiki balta vinilinė staltiesė kiekvienam taupytojui, kuris atidarys naują $200.00 arba didesnę sąs-tą. Arba tiems, kurie ppridės šią sumą prie dabartinės taupymo sąskaitos. Ši dovana turi labai didelį panašumą į tikrai europietišką lininę staltiesę, duodančią tradicinį grakštumą bet kuriam stalui. Ji taip pat gagaminta, kad apsaugotų stalų padailinimus, o universalinis josios dydis yra 54"x72". Ji bus nepaprastai didelė pagalba visoms motinoms artėjančių švenčių laikotarpiui... Tiktai viena dovana taupymo sąskaitai. Prašome neprašyti siųsti paštu. Pasiūlymas baigsis spalio mėn. 14 dieną.
Nuo spalio 1 d. taupymo knygelėse laikomos sąskaitos uždirbs šį didelį pelną. Dividendai bus pridedami prie jūsų taupymo knygelės sąskaitos gruodžio 1 ir birželio 30 dienomis.

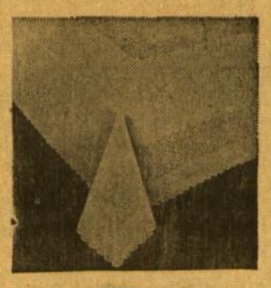

4 3/4 % per annum
UF
UNION FEDERAL SAVINGS
and Loan Association of Chicago
3430 South Halsted Street, Chicago Phone 523-2800

NAUJI LEIDINIAI

● **METMENYS, 1967 m., Nr. 13.** Jaunosios kartos kultūros žurnalas. Redaktorius **dr. Vytautas Kavolis**, Dickinson College, Carlisle, Pennsylvania. Administratorius Ramojus Vaitys, 4726 Russet Ave., Apt. R - 109, Skokie, Ill. 60076. Numerio kaina $1.50, keturių numerių prenumerata — $5.00. Gaunamas ir "Drauge".

Naujas "Metmenų" tomas pradedamas puikiai nugludintais Henriko Radausko eilėraščiais. Kitus poezijos puslapius šį kartą užpildo: Liūnė Sutema, Antanas Gustaitis ir Rimas Vėžys. Duodamas neseniai mirusio vokiečių poeto Johannes Bobrovskio eilėraščio vertimas, kuriame jis kalba apie Žemaičių krašto upę — Jūrą. Naujame žurnalo numeryje yra išskirtinai gerų straipsnių, liečiančių mūsų grožinę literatūrą. Zigmas Papečkys rašo apie okupuotoje Lietuvoje į pirmąsias eiles iškopusio poeto Justino Marcinkevičiaus kūrybą. Kai aplamai mūsų čionykštėje spaudoje raštų apie šiandieninės Lietuvos literatūrą pasitaiko retokai, ši Z. Papečkio studija yra labai sveikintina, ypač kai straipsnis parašytas labai gyvai, bet su kritišku objektyvumu. Dėmesio vertas ir Tito Guopio Lietuvoje leidžiamo metraščio "Poezijos pavasaris" 1965 ir 1966 metais išleistų knygų aptarimas, ir Alg. Kurausko metraštį puošiančių grafikos darbų įvertinimas. R. Šilbajoris recenzuoja Henriko Radausko sutelktinę kūrybos knygą "Eilėraščius", o L. Mockūnas Algirdo Landsbergio "Penkis stulpus turgaus aikštėje". Ilona Gražytė pasveria visą eilę mūsų grožinės literatūros vertimų, pastaraisiais metais pasirodžiusių anglų kalba. Kęstas Reikalas seikėja visą 1966 metų laisvojo pasaulio lietuvių literatūrinį derlių.

Šitai turint prieš akis, atrodo, kad tryliktasis "Metmenų" numeris yra net daugiau suliteratūrintas už visus kitus ankstesniuosius. Toks grožinės literatūros užakcentavimas dabarties situacijoje negalėtų būti smerktinas, kai vis nus'skundžiama dėmesio knygoms mažėjimu ir literatūrinio prieauglio stoka jaunimo gretose. Gal toks žurnalo išskirtinis dėmesys laikytinas vienu iš neblogų vaistų minėtai ligai gydyti. Tik šį kartą pasigendame lig šiol jau įprastinio beletristikos gabalo.

Neliteratūriniuose puslapiuos rašo Mykolas Drunga apie Dievo mirties teologiją. Autorius linkęs visą šią problemą laikyti kone šimtaprocentiniu ir šiandieniniu "naujos Amerikos atradimu". Gi nesuminėdamas jos ankstesnio istorinio vystymosi raidos, gali lengvai klaidinti nekritišką skaitytoją. Tiesa, puslapiuos aptartuosius Dievo mirties teologus straipsnio autorius pats bando kritikuoti. Tačiau vaizdas kur kas būtų pilnesnis, jeigu M. Drunga nebūtų tenkinęsis vien tik savo išmone, bet būtų nurodęs ir į kitas intelektualinio pasaulio pavardes, nemažiau, o gal net labiau sveriančias, negu, taip vadinamieji, Dievo mirties teologai. Manytume, kad bent straipsnio pabaigoje nevertėjo tylomis praeiti pro šių dienų didįjį krikščioniškosios minties, teologijos ir Dievo teigėją Teilhard de Chardin, nenorint sudaryti klaidingo įspūdžio, kad Dievo mirties teologai yra jau paskutinysis žodis.

Šiandien vis laibau aktualėjančią Čiurlionio temą papildo žurnale Henrikas Radauskas, pateikdamas vertime rusų poeto, literatūros ir meno kritiko Viačeslovo Ivanovo mintis apie Čiurlionį ir menų sintezės problemą, paskelbtas 1914 metais. Tik vertimą palydinčiose įvadinėse savo pastabose H. Radauskas, atmesdamas kai kuriuos Ivanovo teigimus, neiškenčia neparašęs ir pasignaibytinio sakinio, nieko nepridedančio prie pasirinktos čiurlioninės temos. H. R. ten rašo: "Norėčiau priminti, kad Ivanovo idėjos apie meno subordinaciją nemeniškiems dalykams gali džiuginti nebent primityvaus galvojimo skaitytoją kataliką (ar net dienraščio redaktorių)". Pavyzdžio paskatinti, galėtume atsukti ir antrąjį lazdos galą, taipgi tvirtindami, kad nemeniškų dalykų subordinacija menui gali džiuginti nebent primityvaus galvojimo skaitytoją nekataliką (ar net bibliotekos tarnautoją). Bet ką šitokiu dialogu galime pasiekti ir išsiaiškinti. Tai kam reikėjo jį bereikalingai ir provokuoti?

Dar įvairiuose žurnalo skyriuose rašoma apie dr. Kazį Grinių ir tautinį atgimimą, apie paryžinį lenkų "Institut Literaire" ir jų žurnalą "Kultura", apie Šiaurės Amerikos pristatymą Lietuvos (okupuotos) spaudoje, apie atramos ieškojimą ir žodžius į tautą.

Aplamai, "Metmenys", nors retai ir neperiodiniai pasirodantys, šalia kas mėnesį išeinančių "Aidų", yra dar pakankamai gyvo ir įvairaus mūsų kultūrinio gyvenimo išdava. Šie du žurnalai ("Aidai" ir "Metmenys") yra tikrasis mūsų kultūrinio lygio debitas, skatinančiai balansuojantys du jo polius.

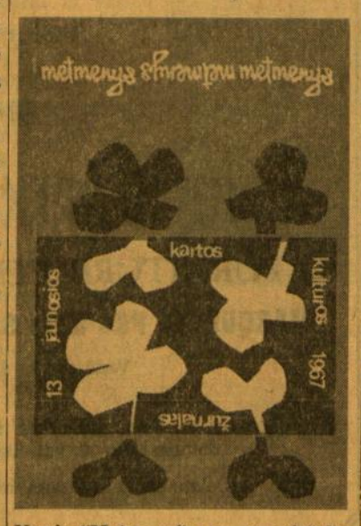

Naujo "Metmenų" numerio viršelis, pieštas dail. Vytauto O. Virkau.

Poetas Bernardas Brazdžionis (kairėje) ir prof. Juozas Brazaitis kalbasi New Yorke JAV Lietuvių Bendruomenės tarybos suvažiavimo dienomis
Nuotr. V. Maželio

ATSIŲSTA PAMINĖTI

● **Zenonas Ivinskis, DIE ENTWICKLUNG DER REFORMATION IN LITAUEN BIS ZUM ERSCHEINEN DER JEZUITE (1569).** Osteuropa - Institut an der Freien Universitaet Berlin. Historische Veroeffentlichungen. Forschung zur osteuropaeischen Geschichte. Band 12. Sonderdruck. Berlin 1967. In Kommission bei Otto Harrassowitz Wiesbaden. Leidinys 46 psl., 9½ x 6½ inč. formato. Kitą šeštadienį spausdinsime šios naujos prof. Z. Ivinskio studijos platesnę recenziją, parašytą dr. J. Jakšto.

● **TREJI VARTI, 1967 m., Nr. 4.** Latvių leidžiamas dvimėnesinis, mūsiškių "Aidų" apimties, kultūros žurnalas latvių kalba, skirtas visų trijų Baltijos tautų kultūriniam gyvenimui laisvajame pasauly apžvelgti. Kiekviename numeryje duodama nemaža ir lietuvių literatūors vertimų bei šiaip platesnių informacijų iš lietuvių kultūrinės veiklos. Šiame numeryje pristatomas Marius Katiliškis, duodant ištraukų iš jo kūrybos ir minima "Aidų" žurnalo 20 metų sukaktis. Žurnalo metinė prenumerata $7.00. Redakcijos adresas: Treji Varti, P. O. Box 61, Three Rivers, Mich. 49093. Administracijos adresas: Treji Varti, P. O. Box 27 - A, Detroit, Mich. 48232. Žurnalas spausdinamas "Draugo" spaustuvėje.

● **SĖJA, 1967 m., Nr. 2.** Tautinės demokratinės minties žurnalas, kurį laiką redaguotas nesen ai mirusio rašytojo ir aktoriaus Antano Rūko. Tuo laikotarpiu žurnalas savo puslapiuos plačiau liesdavo ir kultūrinį mūsų gyvenimo sektorių. Dabar naujų redaktorių rankose "Sėja" vėl labiau virsta politinių bei visuomeninių temų žurnalu.

● **MŪSŲ VYTIS, 1967 m., Nr. 3.** Leidžia Akademinis skautų sąjūdis. Naujasis numeris yra išskirtinis leidinys, skirtas pristatymui ruošiamosios medžiagos Akademinės skautijos konspektui.

● **MOTERIS, 1967 m. liepos - rugpiūčio mėn., Nr. 4.** Gražiai tvarkomas, kone liuksusinis lietuvių moterų žurnalas.

AFRIKOS VYSKUPŲ KONFERENCIJA

Nairobi mieste, Kenijoje, įvyko Rytų Afrikos katalikų vyskupų generalinė asamblėja. Dalyvavo Kenijos, Tanzanijos, Ugandos, Malawi ir Zambijos vyskupai. Svarstyta šių kraštų sielovados problemos Vatikano II susirinkimo nutarimų šviesoje.

METROPOLIS-RESTORANAS
6538 S. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL. — TEL. 476-9009
Vienintelis lietuviškas restoranas su gerais patiekalais, kaip šašlykas, šnicelis ir kt., didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų gėrimų. Lietuviškoj jaukioj nuotaikoj galėsite praleisti laiką, skaniai pavalgyti ir atsigaivinti.
Atdara kasdien nuo 3 val. popiet iki vėlumos. Šeštad. ir sekmad. nuo 12 val. d. iki vėlumos. Visi prašomi atsilankyti.
Savininkai PETRAS IR ANTANINA KAUŠAI

ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
Joseph F. Gribauskas
Executive Secretary
4 3/4 % ON INVESTMENTS Units of $100.00 Dividend Checks Mailed Quarterly
5 % ON BONUS SAVINGS Units of $1,000.00 For 3 Years Dividends Paid Quarterly or Compounded
1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS • 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330
HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PRospect 6-8998

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMUI MEDŽIAGĄ
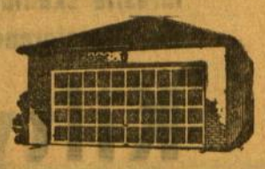
CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai.
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 8 val. p. p.

LIETUVIŠKA VALGYKLA. GRAŽIAUSIAS LIETUVIŠKAS RESTORANAS, KURIAME GAMINAMI LIETUVIŠKI VALGIAI.
Atdara — nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.
"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. - GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

KALĖDINĖS DOVANOS
pasieks greičiausiai Jūsų artimuosius
LIETUVOJE,
jei siųsite jas per
CENTRAL PARCEL SERVICE, Inc.
220 South State St., Tel. WA 2-9354
arba
2618 West 63rd St., Tel. WA 5-2466
Mūsų turimas ypatingai gausus pasirinkimas įvairiausių prekių ir mūsų patarimai palengvins tikrai vertingų siuntinių sudarymą.
Per mus galite užsisakyti ypatingas dovanas — automobilius, motociklus, šaldytuvus, televizorius ir kitokius daiktus bei maisto produktus.
Mes mielai priimame ir išsiunčiame siuntinius, sudarytus iš siuntėjų nuosavų daiktų ar maisto produktų.
Reikalaukite naujus katalogus bei muitų sąrašus.
Garantuotą siuntinių pristatymą atliekame jau virš 20 metų.
O jeigu norite aplankyti Lietuvoje savo giminaičius, tai mūsų skyrius, —
— GORDON TRAVEL SERVICE, INC., —
sutvarkys Jums kelionės reikalus be jokių rūpesčių.

Mes mokame 4 3/4 % per annum ant visų sutaupų
MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
August Saldukas
Chairman of the Board

KALĖDINIAI SIUNTINIAI 1967 M.
Pradžiuginti ir paremti savo artimuosius Lietuvoje artėjančių Švenčių proga kiekvienas lengvai tai galime padaryti, pasinaudodami Baltic Stores patarnavimu ir pasiųsdami jiems dovanų siuntinėlį.
Siuntėjas gali pats sudaryti savo pageidaujamą siuntinuką iš Baltic Stores kainoraščio arba užsakyti jam patinkamą jau paruoštą siuntinį. Žemiau išvardiname kelis, kurie yra labai praktiški ir ten laukiami.

Mišrus siuntinys 1967.
3½ jardo geriausios rūšies angliškos vilnonės kostiuminės medžiagos, 3 jardai vilnonės medžiagos kostiumėliui arba vilnonei suknelei, 2 vyriški nailoniniai marškiniai arba dvi bliuskutės šilkinės arba terelyno, 1 vyriškas arba moteriškas geros rūšies megztukas, 1 vilnonė gėlėta arba su ornamentais skarelė, 2 p. vyriškų arba moteriškų vilnonių arba nailoninių kojinių, 1 nailoninis vyriškas arba moteriškas lietpaltis, 1 svaras saldainių ir 20 geriausių cigarečių.
$100.00

Maisto 1967.
3 sv. taukų, ½ sv. arbatos, ½ sv. geriamo šokolado, ½ sv. kakavos, 2 sv. ryžių, 3 sv. geriausios rūšies miltų, 1 dėžutė nescafe, 1 sv. maišytų saldainių, 1 sv. razinkų, 1 sv. cukraus, ¼ sv. pipirų ir ¼ sv. lauro lapų.
$30.00

Moteriškas K. 1967.
3 jardai vilnonės paltui medžiagos, 3 jardai vilnonės suknelei medžiagos, 1 vilnonis megztukas, 2 poros nailoninių arba vilnonių kojinių, 1 vilnonė gėlėta suknelė, 1 p. odinių pirštinių, 1 sv. maišytų saldainių.
$75.00

P-3. Vilnonė medžiaga dėl dviejų paltų ir angliška vilnonė medžiaga dėl vyriško arba moteriško kostiumo
$75.00

V-3 10 jardų kostiuminės medžiagos dėl trijų kostiumų.
$55.00

Praktiški dalykai, kuriuos galima dadėti į betkuri siuntinį. Itališki lietpalčiai, nailoniniai lietpalčiai $11.00. Švediški 17 akmenų laikrodžiai $27. Vilnonės skarelės $4.00. Ugo grojimo plokštelės.
BALTIC STORES, LTD.
(Z. JURAS)
421 Hackney Rd., London, E. 2. England
TELEF. — SHO 8734.
Seniausia šioje srityje lietuviška firma. Garantuotas ir greitas siuntinių pristatymas.

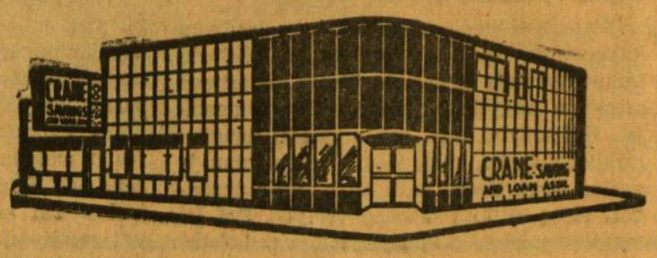

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING
4 3/4 % Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas
PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. .....9 v. r. iki 5 v. v.
PIRMAD ir KETV. .....9 v. r. iki 9 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. ... Trečiad. uždaryta

PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIDOMIS. DAR SUSPĖSIME PAGAMINTI PAVASARIO SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS
STEIN TEXTILE CO.
urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritinių: damasko, brokados, "boucle's" ir "fiberglass".
PIRKSITE NEBRANGIAI IR GAUSITE DOVANĄ.
STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffeta, aksomo, ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.
616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737
Atdara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta
Nemokama vieta mašinoms pasistatyti už kampo į šiaurę Jefferson Street — Cherrin's aikštėje

Išskirtinis koncertas rugsėjo 24 d. Clevelande, kurį ypatingai gerai įvertino šio miesto amerikiečių spaudos meno kritikai. Iš kairės į dešinę: kompoz. Darius Lapinskas, solistė Aldona Stempužienė, būgnininkas Robert Matson ir fleitistė Kathryn Lukas.

Kultūrinė Kronika

● **Trečiojo lietuvių kultūros kongreso literatūros vakaras** įvyks Jaunimo centro didžiojoj salėj lapkričio 24 d. (penktadienį). Vakare bus įteikta ir tradicinė, didžioji Lietuvių rašytojų draugijos premija už geriausią 1966 metų knygą. Tų metų laureatas netrukus paaiškės, jį nuspręs premijos komisija, kuri šiemet yra sudaryta New Yorke.

Literatūros vakaro programoj yra pakviestas dalyvauti ir keleriopas mūsų poezijos laureatas, šių metų sukaktuvininkas **Bernardas Brazdžionis.** Jis savo sutikimą jau yra davęs ir literatūros vakaran atskris iš Los Angeles.

Literatūros vakare bus pagerbti ir lietuvių literatūros žymieji klasikai, mirę išeivijoje: **Vincas Krėvė** ir **Ignas Šeinius.** Jų kūrybą žodžiu perteiks aktoriai.

Visai literatūros vakaro programai vadovaus rašytoja ir aktorė **Birutė Pūkelevičiūtė.** Kongresinį mūsų literatūros vakarą, JAV LB Centro v-bai pritariant, rengia Lietuvių rašytojų draugijos valdyba, kuri dabar kaip tik yra Chicagoje, jos pirmininkas — rašytojas Aloyzas Baronas.

● **Zuzana Arlauskaitė - Mikšienė spalio 28 d. mini 60 metų bepertraukinio sceninio darbo sukaktį.** Lietuviškojo teatro istorijoje tai yra pirmoji šitokia sukaktis. Režisierė ir aktorė vien tik pokariniais metais Amerikoje yra pastačiusi 42 veikalus ir juose vaidinusi 95 kartus. Be kita ko, sukaktuvininkė visą laiką uoliai talkino ir reiškėsi kultūrinėse įvairių minėjimų bei švenčių programose. Gyvendama Detroite ir sulaukusi 78 metų, aktorė ir šiuo laiku nepasitraukia iš sceninės veiklos, ji pati dar vaidins detroitiškių šiemet statomuos Čiurlionienės "Pinigėliuos".

● **Dar viena nauja Lietuvos istorijos mokymosi priemonė lituanistinėms mokyklos. Dr. Vanda Sruogienė** paruošė ir **Terra** šiomis dienomis išleido **"Lietuvos istorijos uždavinius ir pratimus"**, kurių tikslas padėti mokytojams geriau perduoti ir sukontroliuoti, o mūsų lituanistinių mokyklų mokiniams geriau įsisavinti žinias apie mūsų krašto praeitį. Šie "Lietuvos istorijos uždaviniai ir pratimai" yra priedas prie tos pačios dr. V. Sruogienės neseniai išleistos "Lietuvos istorijos" 6-sios laidos, vienintelio šiuo metu pilno ir metodingai paruošto Lietuvos istorijos vadovėlio, parodančio ne kurį atskirą mūsų praeities laikotarpį, bet teikiančio žinias apie mūsų kraštą nuo pat žiliausios senovės iki paskiausių laikų. Ir "Lietuvos istorija", 6-ji laida, ir "Lietuvos istorijos uždaviniai ir pratimai" gražiai atspausti ir išleisti, gerai iliustruoti, ypač "Lietuvos istorija". Ji įrišta į kietus apdarus, aprūpinta chrestomatine medžiaga iš senųjų dokumentų ir istorijos veikalų, sudarančių plačias galimybes mokiniams, nesitenkinantiems tik trumpu pamokiniu kursu, susipažinti su mūsų krašto praeitim iš daugelio pirmųjų šaltinių. "Lietuvos istorija", 6-ji laida kainuoja $6, "Lietuvos istorijos uždaviniai ir pratimai" — $0.75. Abi knygos gaunamos "Terroje", 3237 West 63rd Street, Chicago, Ill. 60629, "Drauge" ir visuose lietuviškų knygų platinimo punktuose.

● **Apie Donelaičio "Metų" vertėjus vokiečių ir anglų kalbosna.** Antrąją rugsėjo mėnesio pusę Lietuvoje lankėsi **dr. Hermanas Budenzigas,** Donelaičio "Metų" vertėjas į vokiečių kalbą. Iš Vakarų Vokietijos atvykęs svečias buvo gražiai pagerbtas universiteto ir lituanistikos instituto pareigūnų, kurie šį vertimą uoliai garsina, kadangi yra prie to darbo kiek prisidėję (K. Korsako pavedimu, pažodinį vertimą parengė Eduardas Astramskas).

D. H. Budenzigas su Lietuva susipažino Pirmojo pasaulinio karo metu. Lietuvoj tada jis buvęs kaip vokiečių kariuomenės kavaleristas ir susibičiuliavęs su Adutiškio apylinkių lietuviais. Tada pirmą kartą ir Vilnių matęs.

Nadas Rastenis, "Metų" vertėjas į anglų kalbą, tuo pačiu metu buvo Amerikos kariuomenėje Prancūzijoje. Abu yra maž daug vienodo amžiaus. Abu yra taip pat išvertę ir A. Baranausko "Anykščių Šilelį".

Nado Rastenio vertimai Vilniaus lituanistams irgi jau yra žinomi, kai kurie juos yra ir matę bei gražiai įvertinę, tačiau viešai apie juos mažai prasitaria. Gal ir todėl,kad Budenzigas atvyko į Vilnių, o N. Rastenio darbo pagerbimas vyksta (spalio 14) Baltimorėj... Ir gal todėl, kad prie Budenzigo darbo K. Korsakas ir kiti turėjo progos prisidėti, nes Budenzigas tik vidutiniškai moka lietuviškai (todėl jam reikėjo tikslaus pažodinio "Metų" vertimo į vokiečių kalbą), o N. Rasteniui tos pagalbos, suprantama, nereikėjo, darbas atliktas be "tarybinės santvarkos nuopelnų"...

(ELTA)

● **Vilniaus opera džiaugiasi ir didžiuojasi trim jaunais aukšto lygio solistais.** Tai Virgilijus Noreika, tenoras, Vaclovas Daunoras, bosas (abu šią vasarą matyti bei girdėti Kanadoj) ir Eduardas Kaniava, baritonas. Tik šį sezoną vilniečiams dar neteks tąja trijule gėrėtis. Noreikos planai dar neaiškūs. Kaniava ir Daunoras pasirodė vieną vakarą "Sevilijos kirpėjo" operoj. Figaro ir Don Bazilio rolėse (abu dainavo itališkai), ir grįžta atgal stažuoti svetur: Kaniava į Sofiją (Bulgarijoj), Daunoras į Milaną. (ELTA)

● **Vengrijoje artimiausiu laiku bus išleistas naujas katalikų laikraštis.** Naujas laikraštis, kuris vadinsis "Teologija", bus skirtas ypač įvairiems teologiniams klausimams. Tačiau šalia teologijos mokslo jame bus svarstomos įvairios Bažnyčios gyvenimo, gamtos mokslų, sociologijos, politikos bei etikos problemos. Naujojo Vengrijos katalikų laikraščio, kuris išeis keturis kartus į metus, redaktorium paskirtas Budapešto Teologinės akademijos rektorius benediktinas kun. Rado. Jame bendradarbiaus tiek kunigai, tiek pasauliečiai katalikai. Išėjus naujam laikraščiui, Vengrijos katalikai turės iš viso keturis periodinius leidinius: vieną savaitinį, vieną dvisavaitinį, vieną literatūros žurnalą ir vieną trimėnesinį teologijos žurnalą. Be kita ko, šiomis dienomis Vengrijoje išėjo dvi religinės knygos. Abi svarsto teologines Vatikano II susirinkimo problemas.

● **Popiežiaus laiškas rašytojams.** Šv. Tėvas parašė laišką trečiajam tarptautiniam krikščionių rašytojų kongresui, kuris rugsėjo 26 d. prasidėjo Venecijoj. Kongreso tema: "Sambūvis ir kultūra šiuolaikiniame pasaulyje". "Tikroji kultūra, kuri yra išaugusi ant tiesos, ant laisvės ir vieni kitų pažinimo, — rašo laiške Paulius VI, — turi ne skaidyti, o jungti žmones, turi užmegzti naujus nuoširdžius ir broliškus dialogus, turi pašalinti užtvaras, kurios skiria vienas tautas nuo kitų, kad dvasiniai laimėjimai jas vis labiau suartintų tikrame broliškume... Krikščionys rašytojai, — pabrėžia popiežius, — turi skleisti šiuolaikiame pasaulyje tą broliškumo dvasią sava kūryba, savo žodžiu ir pavyzdžiu.

● **Skulptoriui V. Paliui sukako 60 metų.** Skulptorius tebegyvena Kaune.

—o—

Romoje įvyko Italijos katalikų ūkininkų bei žemės darbininkų organizacijos kapelionų septintasis kongresas. Jo studijų tema: "Žemdirbių gyvenimas Vatikano antrojo susirinkimo šviesoje".

SEARS
HERITAGE MEMORIALS
ANTKAPIAI IR PAMINKLAI
yra pilnai garantuoti
Sears, Roebuck and Co

KAINOS nuo $74.95; į tą kainą įeina pristatymas ir padėjimas ant kapo. Kapinių mokesčiai atskirai.
SUTAUPOTE • APTARNAVIMAS • PATENKINTI
6153 South Western Ave. Tel. HEmlock 4 - 4800
THOMAS J. KEARNS, vedėjas.

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų.
2443 West 63rd Street, Chicago
Telef. PRospect 8-0833 PRospect 8-0834

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Koplyčios:
4605 - 01 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonas LA 3 - 3440 ir LA 3 - 9852

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 8
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3 - 6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 SO HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 SO. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228
JURGIS F. RUDMIN
3319 SO. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 SO. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1008
LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL., Tel. 636 2320

PADIDINTAS DIVIDENDAS VISOM TAUPYMO SĄ-TOM
4 3/4% on savings accounts
5 1/4% on investment bonus
INSURED
NUO SAUSIO MĖN. 1 D., 1967 M.
Sąskaitos apdraustos iki $15,000
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5 - 7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS. TAIPGI ORO VĖSINTUVAI IR SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI.

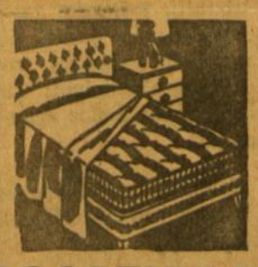

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų maldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų
LIETUVIŲ ĮSTAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvir. 9—9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE
5515 S. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
OCTOBER - SPALIO MĖN. 5, 6 ir 7 D. D.

CAMUS GRANDE Fine CHAMPAGNE COGNAC	Fifth	$5.98
NAPOLEON BRAND OF IMPORTED FRENCH BRANDY	Fifth	$3.39
COGNAC NAPOLEON V.R.Q.P.	Fifth	$5.98
GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P.	Fifth	$4.89
RICCADONNA IMPORTED VERMOUTH dry or sweet 30 oz. Bottle		$1.39
MOSCOWVITE GENUINE RUSSIAN IMPORTED VODKA 80 Proof	Fifth	$5.19
CHERRY MARNIER LIQUEUR	Fifth	$6.49
MIDUOLIS LIQUEUR, 86 Proof	Fifth	$4.39
CHATEAU D YQUEM 1963 Vintage	Fifth	$4.49
O'KEEFE Imported Canadian BEER or ALE, Case of 24—12 oz. T. A. Bottles Case		$5.79

Automobilio nelaimės atveju skambinkite
(In case of accident, call)
COUNTRY AUTO REBUILDERS
GR 6 - 7777 24 hour towing service
Karoserijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai

FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING
BODY AND FENDER WORK
PAINTING, MECHANICAL REPAIR
2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629
Savininkas — MIKAS ČESAS

PLANINGAS TAUPYMAS
MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!
• Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
• Metinis dividendas 4 3/4% išmokamas du kart per metus už visas taupymo sąskaitas.

PASKOLOS
perkant namus daromos ilgiems terminams ir prieinamais nuošimčiais mėnesiniais išsimokėjimais.
DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITĖS
MUTUAL Federal SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed
INSURED
PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING
JOHN J. KAZANAUSKAS, President

Pasinaudokite Draugo „Classified" skyriumi.

Spygliai ir Dygliai

Redaguoja dr. S. ALIŪNAS

Jeigu žodžiai pavirstų vandeniu

Dažnai tenka girdėti, kad jo kalba liejosi kaip upė, kad tas ir tas papylė eilę minčių ar kaltinimų, kad to ar to žodžių srautas nustebino ar pradžiugino susirinkusius. Taigi šiaip ar taip, žodžiai turi daug panašumo į vandenį. Ir ne vienam kyla klausimas, kas ištiktų, jeigu taip imtų žodžiai vandeniu ir pavirstų.

Va, visai neseniai New Yorke įvyko Lietuvių bendruomenės tarybos suvažiavimas. Ir ten buvo šiek tiek pasižodžiauta, ir jei tie žodeliai būtų virtę vandeniu, tai taip ir būtų vienas kitą atstovai paskandinę. Jei begaliniai sveikinimai, banketuose ar pagerbimuose, minėjimuose ir kitokiuose suėjimuose, kur vienas kitą moko, kaip reikia būti lietuviu, pavirstų į begalinius vandenis, tai viskas taip ir nuskęstų, kaip dabar daug kas nuskęsta rezoliucijų potvyniuose.

Kad, taip sakant, iškarto visko nepaskandintų, L. Dovydėnas "Trečiojoj pradalgėj" išspausdino straipsnį "Pusbalsiu kalbant". Žinoma, čia ne anie laikai, kai tėvas ir gimdytojas liepė šaukti **visu balsu,** kad galas visokiems buržujams. O iš to **pusbalsio** paaiškėjo, kad buvo du Dovydėnai. Visai ne taip, kaip ligi šiol manėm. Buvo vienas, kuris Stalino saulutę prašinėjo, kad ji mums kailius nertų, o kitas, pasirodo, tiesiog tam pačiam dėdei į ūsus spiaudė. Ak, kaip ilgai šitokio stebuklo nežinojom. Gerai, kad tie Dovydėno žodžiai ne vanduo, nuo tokio jų saldumo ir gausaus ant savęs supylimo galėtų jis pats nuskęsti, kad net ir tie traktoriai neištrauktų, apie kuriuos anomis dekanazaviškomis ir saulės iš Kremliaus vežimo dienomis buvo mitingose prakalbos pilamos.

Kągi, gerai, kad žodžiai ne vanduo, nes net ir mūsiškis Nobelio laureatas Nadas Rastenis nuskęstų, kiek daug apie jį šiais laikais prikalbėta. Gerai, kad žodžiai ne vanduo, tai visas Balfo vajaus atidarymas Chicagos Pakelio banke būtų nuskendęs, nebūtų jo iš prakalbų srovės nė tos kelios šimtinės ant savo žalių nugarėlių išnešę.

Gerai, kad žodžiai ne vanduo, kitaip būtų visas Chicagos Balzeko muziejus paskendęs, apie jį pasikalbėjimo tvanu.

Gerai, kad žodžiai ne vanduo, tie visi pasikalbėjimai apie komp. J. Gaidelio operą "Daną". Ji nuo to kalbėjimo nuskęstų, o jau ir gerai plaukiąs sopranas nebeišsigelbėtų, kiek daug apie tai žodžių papilta.

Gerai, kad žodžiai ne vanduo, jei kitaip — tai Lietuvių informacijos centras būtų visus amerikiečių laikraščius paskandinęs savo žadamais užsimojimais. Gerai, kad žodžiai ne vanduo, nes tiek daug prikalbėta apie Vliko partijas, kad jis visas nuskęstų.

Gerai, kad žodžiai ne vanduo, nes tiek iš tuščio į tuščią spaudoje papilta vandenėlio apie bendradarbiavimus, kad šiapus ir anapus geležinės uždangos visi nuskęstų dideliam raudono pono malonumui.

Taigi, kaip gera, kad žodžiai yra ne vanduo, nes kitaip nu-

Jei žodžiai pavirstų į vandenį, tai tikrai visi balsuotojai prigertų su visomis gėrybėmis, nuo priešrinkiminės kampanijos metu kandidato pasakytų pažadų.

skęstų daug svarbių dalykų, daug šaunių sukaktuvininkų banketuose ir kalbėtojų pristatymuose. Gerai, kad Alvudo paskaitininkų žodžiai ne vanduo, kitaip visas pasaulis jau būtų prigėręs su visais šnapsais ir rūkalais.

Taigi gera, kad žodžiai ne vanduo, nes mes visi su visu jaunimu nuskęstume, beaiškindami, kad lietuviai neturi nutautėti ir kad reikia saugoti jaunimą, jog jis neįkristų į amerikietišką katilą.

Taigi džiaukimės, kad nešant sunkią tremtinio dalią, lyg lašinius ant abiejų kūno pusių, jog dar žodžiai nevirsta vandeniu. Tada jau tikrai, anot prakalbininkų, mūsų tremties laivas nebeišneštų, ir mes sudūžtume į kokį siaubingo likimo krantą, ir taip baigtųsi mūsų tos žiaurios tremties kančios. Taigi, tesaugo mus likimas nuo to chemiško pasikeitimo, ir tie žodžiai tenevirsta vandeniu.

J. S-nas

Kilnūs norai

Mudu su Gustaičiu, kaip nuodėmingi šio pasaulio vabalai, turim visą kaupą panašių ar lygegrečių silpnybių. Mėgstam skaniai ir sočiai pavalgyt, mėgstam, kaip jis sako, valkataut, turim didikiškų polinkių gražiai ir turtingai gyventi, ne vienu atveju įsižiūrim į tą pačią atraktyvią moterį, riteriškai dėl jos susikaunam, kartais mėgstam ir svaiginančio gėralo saiką padidinti — tiek jo savin supilti, kiek kojos nėra linkusios pakelti.

Stasys Santvaras
"Trečioji pradalgė"

CICERO MEDŽIOTOJŲ KLUBE

— Gaila, neturime laukinių ančių, bet vietoj to pačiam galiu pasiūlyti paršo kumpį, — sako mėsininkas.

— Kvailystė! Kaip aš galiu žmonai pasakyti, kad nušoviau paršą, — atsakė Cicero medžiotojų klubo narys.

Vaikas yra užaugęs tada, kai jis nustoja pasakotis iš kur parėjo ir nebesako kur išeina.

BIUDŽETAI IR LAIMĖJIMAI

Vienas Amerikos senatorius teisina karo biudžetą:

— Mūsų moterys daugiau išleidžia grožiui palaikyti, negu valstybė kariuomenei.

Iš salės viena moteris atšauna:

— Bet mes ir pergalių daugiau pasiekiame.

Partinis galvosūkis

"Naujienose" sumitusi bobelė Anyta rašo, kad frontininkai išrinko JAV LB pirm. inž. Nainį ir esą laimėjo, tik nepaaiškina, kokia čia laimė, jei buvęs pirm. irgi frontininkas.

Ed. Mieželaitis

POETAS

— O kas tas poetas?
— Paukštis...
— Koks? Kalakutas? Žąsis? Povas? Gaidys?. . .
— Ne: čiaukšti
jis mėgsta — pričiaukš ausis.
Lakštingala arba dagilis
jis būna:
labai aukšta
jo balso gaida...
Ir myli
jis žemę labiau nei višta...

Šis eilėraštis paimtas iš "Pergalės" ir manoma, kad tai yra poeto autobiografija.

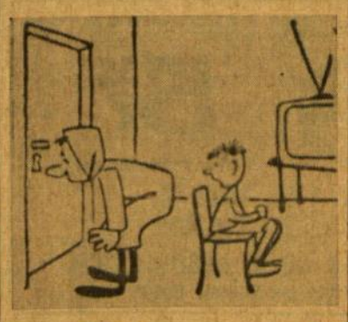

— Bobute, ateikite žiūrėti čionai — čia didesnis ekranas.

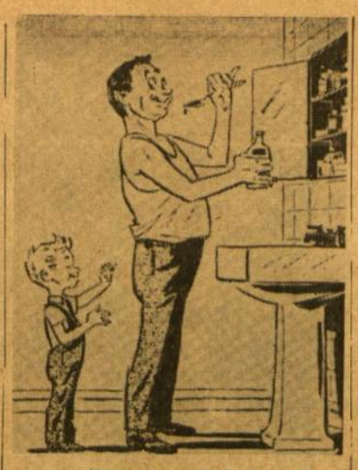

— Tėte, tu sakai, kad Coca cola man sugadins pietus, o pats apetitui pataisyti geri stiklelį.

Patarimai tiems, kurie rengiasi keisti pavardes

Geras, anot laikraščių, mūsų tautietis A. Pakruojietis atsiuntė pavyzdžių, kaip reikia keisti pavardes: Arminas į Harm, Budginas — Budge, Bumša — Bum, Cudeikis — Cud, Dagis — Dog, Dėdinas — Dead, Develta — Devil, Domkus — Donkey, Drunga — Drunk, Ermanas — Hermit, Evylas — Evil, Gegužis — Gag, Gulbinas — Goblin, Ircikas — Irk, Krukonis — Crook, Kuršius — Curse, Lakas — Lack, Monkus — Monkey, Nagaitis — Nag, Odaris — Odor, Pigaga — Pig, Pušis — Push, Puzinas — Poison, Ragis — Bag, Ratkus — Rat, Ročkus — Roach, Sniegis — Snake, Stenka — Stink, Svainis — Swine, Šakėnas — Shock, Todaris — Tod, Unguraitis — Hunger, Vainis — Vain.

*

— Viengungis vyras daug padaro klaidų, bet jis nepadarė pačios didžiausios.

SPAUDOS APŽIŪRINĖJIMAS

Pranašystės galia. "Naujienose" rugsėjo 20 d. laidoje rašoma:

"Kitas Nainio minusas yra jo besąlyginis susižavėjimas Valiuko rezoliucijų veikla. Jis vadovauja Illinois ir dar kelių valstijų rezoliucininkų veiklai. Jau neminint tos veiklos bergždumo, reikia atsiminti, kad rezoliucininkai yra labai "trefnas" dalykas mūsų Altui. Ta aplinkybė irgi nepalanki Nainio kandidatūrai į pirmininkus".

Tikrai, pagal šį straipsnį kvailas Amerikos senatas ir kongresas, kad dirba bergždžiai darbą ir balsavimu pasmerkė Lietuvos pavergėją,gi šiaip jau visi mano, kad reikia bolševiką smerkti. Tačiau mus dar maloniau nuteikia "Naujienų" pranašystės. Kai "Naujienos" kovojo prieš Lietuvių Bendruomenę, buvo aišku, kad ji sustiprės; kai kovojo prieš Lietuvių fondą, buvo aišku, kad jis išaugs, kai prieš Rezoliucijų komisiją, buvo aišku, kad jos senate praeis; kai skelbia, kad Altui kova už laisvę "trefna", reiškia, kad ne, kai paskelbė, kad Nainys blogas kandidatas, jau buvo aišku, kad jis bus naujasis JAV LB pirmininkas. Neseniai "Naujienose" paskelbtas straipsnis, kad kun. J. Prunskis nepateks į dangų, tai pagal šiuolaikinę "Naujienų" pranašavimo patirtį aišku, kad kun. Prunskiui dangus garantuotas.

Graži vieta. "Sandaroje" rugsėjo 22 d. buvo toks skelbimas:

"Išvažiuojame į Floridą ir norime parduoti dvi duobes gražioje vietoje Lietuvių Tautinėse Kapinėse".

O buvo manoma, kad mirusieji nebegali grožėtis.

Sovietinis darbas. Komunistinė šluota paskelbė šį reikšmingą eilėraštį, liudijantį sunkius darbus.

"Kai artinas dienos
švenčių —
iš anksto ne vienas
kenčia:
Tai darbo, darbelio
turės
prie mažo stiklelio,
taurės!...

Tačiau nusvyruoja šventės...
Ne vienas išsekęs lyg pentis
šiaip taip dar askleidžia skėtį
ir eina darban...
pailsėti".

Galvos ir akiniai. "Naujienose" išspausdintas kreipimasis į Baroną toks: "Maloniam Barono dėmesiui:"

"Draugo" rugpiūčio 24 d. nr. "Mūsų kolonijose" žinioje iš Brockton, Mass., yra K. Keblinskienės pasirašyta tokia žinutė: "Mokyt. Laimutė Tubytė ir valdininkė Aldona Stankutė sumainė aukso žiedus. Jungtuvių apeigos abiejų įvyko Šv. Kazimiero bažnyčioje. Laimės mūs lietuvaitėms pasirinktame šeimos židinyje".

Įdomu, ar Baronas akinius pametė ar savo laikraščio neskaito, kad "Spygliuose Dygliuose" apie tokią įdomią porą nė cypt neparašė".

Pirmiausia garbiom "Naujienom" norime pažymėti, kad vyrų vardų, už kurių merginos ištekėjo, sąmoningai nerašėme, nes šiais laikais tiek daug pavydo, kad kitos, sužinoję, kokius anos puikius vyrus gavo, galėtų, kaip liaudis sako "atmušti". Taigi, garbėji "Naujienų" dėdės, ten ne viena pora, bet dvi, — bet ką tu padarysi, nes su matematika literatūros žmonėms dažnai tenka sušlubuoti. Gi dėl tų akinių, tai irgi vargas, nes Baronas nenešioja ne tik paprastų, bet net saulės akinių. Žinoma, negali gi nieko žemėje atsižadėti, gali kada tekti ir akinius užsidėti, tačiau ar tai supratimui ką nors padės? Vargu, nes, kaip pavyzdys rodo, kad kiti ir gerai akiniuoti "Drauge" spausdintos žinios nemokėjo suprasti.

— — —

— Nenusimink, jei kas įspyrė į užpakalį, nes tai reiškia, kad tu esi priekyje.

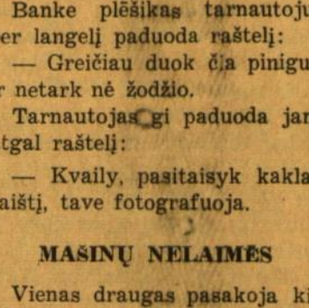

— Ne, vaikai dabar kai pririšti tai labai ramūs.

RŪKYMO KENKSMINGUMAS

— Jūs galite man patikėti, — pareiškė vienas aistringas rūkorius savo draugams — tas, kuris rūko, gyvena ilgiau, negu nerūkantysis. Štai jums ir pavyzdys: mano tėvas pragyveno pasaulyje 91 metus ir rūkė ligi mirties. O mano jaunesnysis brolis nerūkė nė vieno karto savo gyvenime. Ir ką gi? Jis mirė, turėdamas vienerius metus.

DIALOGAS

Banke plėšikas tarnautojui per langelį paduoda raštelį:

— Greičiau duok čia pinigus ir netark nė žodžio.

Tarnautojas gi paduoda jam atgal raštelį:

— Kvaily, pasitaisyk kaklaraištį, tave fotografuoja.

MAŠINŲ NELAIMĖS

Vienas draugas pasakoja kitam, kaip jis susipažinęs savo žmoną:

— Pirmas mudviejų pasimatymas buvo mano mašinoje.

— Matai, — palinguoja galva draugas, — ir mašinai stovint atsitinka nelaimių!

SPYGLININKAI GUODŽIASI

— **Spyglininkas nuo Toleikos** rašo: "Keleivis" paskelbė šiurpulingą žinią, kad "Indija kovodama su gyventojų perteklium, ruošia planą priverstinai sterilizuoti vyrus, kurie turi po tris ar daugiau vaikų".

Spyglininkas nuo Toleikos, nors ir atitinka tai vyrų kategorijai, bet kadangi Amerikoje vyrai vaikų negimdo, tai jisai tikisi išlikti nepaliestas.

PAGERBIMO REIKALAI

Lietuviškas priežodis sako, kad jei nori, kad kiti tave gerbtų, pirmiausia berbk pats save. Bet vien gerbdamas save,toli nenueisi, turi pagerbti ir kitus, o tie kiti savo keliu pagerbs ir tave. Paberbimui priemonių yra įvairiausių. Vieni, norėdami pagerbti savo prietelius, surengia susibuvimą - baliuką. Šie, norėdami atsilyginti už jų pagerbimą, nenori apsikiaulinti ir stengiasi parodyti savo kūrybingą dvasią, išdrožia iki ašarų graudinančią kalbą, iškeldami šeimininkų pasišventimą ir didžius jų nuopelnus. Kartais šeimininkai, neįstengdami praryti pasakytų kilmingų žodžių, nuėję į virtuvę, nuplauna juos stipresniu gėralu.

Kalbėtojas yra suvaržytas, nes visų akys atkreiptos į kalbėtoją, sekamas kiekvienas jo pasakytas žodis, o visi susirinkusieji gerai žino šeimininkus. Kas kita spauda. Čia plačiausios galimybės pagerbti savo draugus, pilnutinai išreiškiant savo kūrybingą dvasią. Paprastai ir dažniausiai niekas nežino, kas rašo, dauguma skaitytojų nežino net aprašomųjų, o redaktoriai, pasitikėdami rašėjų autoritetu, taipgi per daug savo nosies į šį reikalą nekaišioja, tad spaudoje rašėjui plačiausios galimybės savo fantazijai.

Pirmiausia, pvz. norint pagerbti asmenį, nereikia rašyti, kad jis kur nors dirba, o reikia pažymėti, kad darbui yra pakviestas. Lietuviai neieško darbų, bet yra kviečiami bei prašomi užimti aukštąsias vietas.

Uknolis

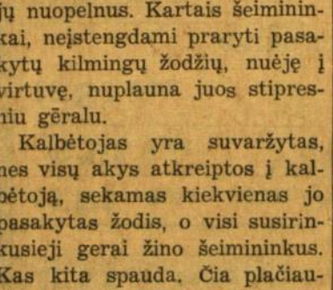

Televizijos taisytojas Vilniuje: "Ar gerai dabar matote vaizdą".

—o—

Geras mano kaimynas

Naujas kaimynas įsikraustė į butą šalia manęs. Atsilankęs pirmą kartą į mano virtuvę, jis užklausė:

— Ką darai?

— Laidau kelnes.

— Ar taip reikia laidyti kelnes? Va, taip reikia daryti.

Ir mano kelnės tapo blizgančios kaip futbolininko apatinės.

— Ką čia darai? — jis sušuko po penkių minučių.

— Taisau šaldytuvą.

— Ar taip reikia taisyti šaldytuvą? Va, taip reikia taisyti.

Ir nuo to laiko mano šaldytuvas užlaiko tobulai normalią 98.6 laipsnių temperatūrą.

Kai Linda užsuko manęs aplankyti, nusprendėm niekur neišeiti, tik praleisti ramų vakarėlį namie.

— Ką darai? — užklausė kaimynas, įsiveržęs į kambarį.

— Bučiuoju mylimąją.

— Ar taip reikia bučiuoti merginą?

Gyvenimas man pasidarė nebepakeliamas. Nutariau viską užbaigti.

— Ką darai? — užrėkė kaimynas, kai lipau ant kėdės.

— Rengiuosi pasikarti.

— Ar taip reikia? — ir jis parodė kaip.

Nuo to laiko mano gyvenimas vėl pakeliamas ir malonus.

"Sputnik"

O, dėde Jurgi, aš prisimenu kaip mane mažą laikei ant kelių. Aš norėčiau tuos malonius momentus pakartoti.

NATŪRALI MIRTIS

— Koks užkampis, — stebėjosi turistas, patekęs į nuošalų kraštą. — Manau, kad čia susirgus nė gydytojo nebūtų galima prisišaukti?

— Mums gydytojai nereikalingi, — atsakė čiabuviai. — Nes mirštame natūralia mirtimi.

VISI PIETŪS

Berniukas, vykdamas su bobute į laukus, pastebėjo avių bandą ir sako:

— Tai čia, bobut, auga mėsa?

— Taip, — atsako bobutė, — o ten žaliuoja bulvės, — rodo ji į kitą vietą.

— Bet kur auga padažas? — paklausė berniukas.

Tarybinis pilietis joja į darbą

POEZIJOS PAVASARIS IR RUDUO

Jubiliejus

Liberališkieji norai ortodoksiškai siaurės,
merksi gal Eleonorai, o Daneta težiūrės.

Kur ieškojai meno gryno, pamatysi, kad nebėr
net kojytėj balerinų Moulin Rouge, Follies-Bergere.

Dilgės augs, kur augo gėlės, (Jų spyglius jau aš matau),
Renoic madmauzėlės maudysis, bet nebe tau...

Priesaika

Jei man kas paskolintų jautrų sonetą,
gal neatspėčiau,
kam dedikuot jį be baimės aš galėčiau.
Gal Beatričei
Gal Laurai?
Gal,
pagaliau,
tai Reino mergelei Lorelei?

Už Beatričę Dantė neatvertų man pragaro vartų,
už Laurą prieš gaurą pabrauktų koks Petrarka,
o už Lorelei...
apsėstas pavydo,
užpyktų
ir amžinai nedovanotų,
jei jau ne Heinė,
tai Jonas Mekas,
Reine ant laivo prieš dvidešimt metų
pamilęs Lorelei
iš pirmo žvilgsnio,
arba —
eins, zwei, drei.

Tai kam?

Lyg iš nuo kalno Gedimino,
Lyg iš po liepų Laisvės alėjoj,
lyg iš sapne rašytų sonetų
po daugel, daugel metų
manding iš kavalieriškos jaunystės atradimų
ataidi man žavingas vardas...
vardas Danetos, —
pats skambiausias,
pats lietuviškiausias
ir
diplomatiškiausias...
da — net — a.

Prisiekiu:
jei skolon įsigysiu kada apygerį sonetą,
tad tau ir dedikuosiu, skambioji Daneta!

Pirmąjį šį eilėraštį, sukurtą B. Brazdžionio, "Dirvoje" išspausdino Br. Raila, gi antrąjį atsiuntė kitas losangelietis Dyguldagis. Kadangi tema panaši, tai mes ir juos spausdiname jubiliejam ir meilėm pagerbti.

Naujas poetas

"Naujienose" rugsėjo 13 d. laidoje parašyta:

"Pirmininkas J. Pakalka pranešė, kad laisvės kovotojų atminimui muziko J. Gaidelio parašyta kantata "Kovotojai" jau baigta, jos žodžiai yra poeto St. Šantaro".

Taigi džiaugiamės, kad susilaukėme naujo poeto Šantaro, apie kurį tik pirmą kartą teko išgirsti.

Vedęs vyras, plaudamas indus, klausydamas vis besibarančios žmonos ir rėkiančio vaiko sako kunigui: "Nesuprantu, kodėl kunigai kalba apie vedybas".